

ԱՎԵԾԱՔԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 28, 1908

ԹԻԻ 13

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Կրօնք եւ առողջութիւն
Ամուսնութիւն եւ եկեղեցականներ
Լեզուներ խօսիլ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Մեր բեռը կրել
Լաւատես մը
Ջուրէն քշուած ոսկեփողի հաւաքել

ԳԻՏԱԿԱՆ

Թէյ եւ թէյ խմել
Ետ մնացող մանուկ

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Պիլիփիլս

ՃԻԼԻ ՍԸԹԸՐ

Տեղեկագիր Նիկոմիդիոյ Գաւառաւ

Կան ժողովին

Փ. Յ. ԻՍՔԷՆՏԷՐԵԱՆ

ՍԲ. ԳՐՈՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوه داپر هفته لى غزته — درسعادته بايىل هاوسده ﴾

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	
Տարեկ. բժշեցին	30 ԴԷ.
Ամերիկայի հմր	1.50 Տոլ.
Անգղիայ	6 շիլին
Ռուսիա	7.75 Ֆր.
Գերմանիա	7.75 Ֆր.
Չեռքէ հատը	30 փարա
Մանուցման գինը	չափաւոր

ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

(ԱՆԿԵԼԻՍՖՈՐՈՍ)

ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ

Խմբագիր Հ. Մ. Ալեք

Պաշտպան Հասկա, Սթամպուլ

Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVE DAPER

(ANGELIAPHOROS)

A WEEKLY PAPER

PUBLISHED IN

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
GRECO-TURKISH

EDITOR HERBERT M. ALLEN

Offices: American Bible House

Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip.	Ps. 30
U. S. A.	\$1.50
England	Shils. 6.-
Other countries	Frs. 7 75

Single Copy 50 Paras

Advertising rates on
application

ԱՄԵՐԻԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 28, 1908

ԹԻԻ 13

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԿՐՕՆՔ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ա.

ՏԱՐԻ մը առաջ Պոսթընի Եպիսկոպոսական Էմ-մանուէլ եկեղեցին փորձ մը սկսաւ, որ իր եղական բնութեամբ և յաջողութեամբ բովանդակ Ամերիկայի ուշադրութիւնը գրաւեց: Այդ ձեռնարկին վարիչ ոգին է Տր. Մէմիւր Մէքոմ, կղերական մը և բժիշկ, որ վերջերս կարգ մը յօդուածներ հրատարակեց Էմմանուէլ եկեղեցւոյ Քրիստոնէական գործին այս նոր դրուագին վրայ: Պիտի փորձենք ի ստորեւ տալ, իր իսկ բառերով, զլիսաւոր այն սկզբունքները և մեթոտները, որոնք եկեղեցիին մէջ բուժական պաշտօնութիւն մը մուծանելու սոյն ձեռնարկին յատկանշիչը կը կազմեն:

Ամէն կղեր իր թեմականներուն մէջ միշտ կը գտնէ այնպիսիներ որոնք մանաւանդ հոգեւոր ու բարոյական քան ֆիզիքական ախտերէ կը տառապին կարծես: Բժիշկներ այդպիսիները կը դասեն «Չղային դրութեան անկարգութիւններէ տառապողներ»ուն մէջ: Ահա այդ ախտերը առ հասարակ բժիշկներու ճարտարութեան սահմանէն դուրս կ'իջնան և ատենց համար զեղեր սահմանելը սլարգապէս անգուլթ ծաղրածութիւն է: Միաց. Նահանգներու մէջ Չղային այդ հիւանդութիւններուն յարաճուն ընդհանրացումը վրդովում կը պատճառէ: Յանկը երկար է, բայց ահա անոնցմէ ոմանք. արգանդախեղդ (խսթէրի) որ ի յայտ կու գայ չափազանց յուզումներով, ինչպէս համակրութեան կամ հիացման բուռն տենչով կամ զանազան ախտերու անգիտակցական կեղծումով, մեղամաղձութիւն, ջլատութիւն (նիւրաթէնի) որ Չղային չատ տկաբութիւններ կը ներփակէ մեղմ յոգնածութենէ

մինչև ծայրայեղ անկում, հոգեկան տկարութիւն (փսիքասթէնիա) տարականոն երկիւղներով և անգործնական դադափարներով յատկանշուած, ալքոլամոլութիւն, դեղամոլութիւն, անքնութիւն, կրօնական մեղամաղձութիւն, բարկութեան նուպաներ և անձնասպանութեան փափաքներ յուսահատութենէ և ամօթի զգացումէ դրդուած: Պէտք է զիտել թէ այս ամէնը գործարանային հիւանդութիւններէ կը տարբերին կարեւոր մասնա-յատկութեամբ մը: Անոնք հիմնապէս անշահաւոր լինան խորոքածներ են: Մէկը կրնայ ժամտատենդով հիւանդանալ: Ապաքինելէ ետեւ բարոյապէս նոյն մարդը կը մնայ: Բայց վերոյիշեալ դեերը բարոյական բնութեան վրայ կը յարձակին: Մարդ միանգամ անոնց զոհ իյնալու բարոյական վատթարացում կը կրէ: Առէք օրինակի համար ճանճրոյթի դեւը: Եթէ մէկը անոր տեղի տայ, կը կորսուի ֆիզիքապէս և բարոյապէս: «Ոչ թէ աշխատութիւնը՝ հապա ճանճրոյթը կ'սպաննէ», բոլոր այս չարիքին արմատը բարոյական է, եսապաշտութիւն: Անկարգութիւնը բարոյական է և հոգեկան, և կը պահանջէ բարոյական և հոգեկան դարման: Ամերիկայի առաջնակարգ հոգեբանը կ'ըսէ, «Չանճրոյթի բացարձակ դեղն է կրօնական հաւատը: Դժնեայ մակերեսի յուզեալ կոհակները անվրդով կը թողուն ով կիանոսին խորերը: Եւ անոր որ աւելի ընդարձակ և աւելի տեական իրականութիւններու յարած է՝ համեմատապէս աննշանակ բաներ կը թուին իր անձնական ճակատագրին ժամական փոփոխութիւնները»:

Ուրեմն ինչո՞ւ այս օրերս այս ախտերէն տառապողներէ քիչեր իրենց պաշտօնեաներուն կը զի-

մեն օգնութիւն հայցելու համար: Վասն զի եկեղեցին մոռցած է թէ Աւետարանը ամբողջ մարդուն ուղղուած է և ոչ անոր մէկ մասին միայն, որչափ ալ ազնիւ ըլլայ այն: Ասով մասամբ կը բացատրուի սահմանափակ օգտակարութիւնը եկեղեցին, որ իր գործունէութեան ամէնէն բարեբեր արտերէն մին նիւթապաշտութեան սերմերուն թողած է: Պէտք է որ Քրիստոսի Աւետարանը աւելի պատշաճ կիրարկուած մը ունենայ: Սոսկ Ֆիզիքականէ աւելի ծանր տառապանքներ ոչ թէ դեղով կամ դիտական գործիքներով կրնան դարմանուիլ, այլ սուրբ և կենարար Աւետարանով՝ այնպիսի մարդու մը ձեռամբ որ իր կրթութիւնն ընդունած է Տէր ու բօխիչ Քրիստոսի ոտքը:

Էմմանուէլ եկեղեցւոյ դարմանատան մէջ կատարուած գործին մանրամասնութիւնները յիշելէ առաջ օգտակար պիտի ըլլայ համառօտիւ պարզել այն չորս գլխաւոր սկզբունքները գործնք Տր. Մէքլոմ և իր պաշտօնակիցը կը գործածեն ջլային հիւանդութիւններէն տառապողները դարմանելու միջոցին: Առաջին և կարեւորագոյնն է Բէլաթրո-Բէան կարողութիւնը: Այս կրնայ կոչուիլ մտային ծանրութեան կեդրոնը մէկ կէտէն ուրիշ մը փոխադրել: Օրինակի համար մէկուն միտքը անդադար կը պաշարուի անհաճոյ խորհուրդներով և չկրնար քննալ: Կամքի ճիգով, կամ արտաքին պարագայի մը միջոցով ան իրեն կը թելադրէ հաճելի խորհուրդներ և կը վերջիչէ հանգարտեցուցիչ ու մխիթարար անձեր և տեսարաններ: Քիչ յետոյ քունը կը հասնի: Հանգստեան բնական վիճակ մը յառաջ կու գայ այս թելադրութիւններուն ազդեցութեան շնորհիւ:

Երկրորդն է Ենթակոգիտութիւն: Արդի հոգեբանութիւնը մտքի ցարդ անձանօթ ասպարէզներ խուզարկած է և արդէն իսկ ուշագրաւ դիւտեր բրած: Ասոնց մին սա է թէ մեր ամենօրեայ գիտակցութեան վատ ընդարձակ և անձանօթ գետին մը կայ որու հետ յարաբերութիւն ունի: Մեր մտային գործարանաւորութիւնը պատշաճապէս կը նմանցուի սառնալեռի մը, որու փոքր մասը տեսանելի է և մեծ մասը ջուրերուն տակ: Բոլոր հոգեբանները կ'ընդունին թէ միտքը ենթագիտակից գործունէութիւն մը ունի: Յիշողութեան, երազանքի, գրական կամ արուեստագիտական արտադրութեան, չափագիտական արտադրութեան, և սիրոյ, կրօնքի կամ գեղարուեստի, ևն. միջոցով կրուած խորին յուզման պահերու մէջ, ենթագիտակից գործունէութեան մը ազդեցութիւնը բոլորովին ակներև է: Մտքի ենթագիտակից տարրին

մէջ բնախօսական զօրութիւնը կ'իշխէ արեան շրջանին և մարմնի քիմիական բոլոր գործողութիւններուն առ հասարակ: Կեանքի ոյժերուն առողջ հաւասարակշռութեան կանոնաւորիչը ենթագիտակցութիւնն է: Հետեւեալ, երբ այս ոյժերը կազմաւորուին, անոնց վերջարդարումը ենթագիտակից տարրին միջոցով տեղի պիտի ունենայ: Ահա հոս է որ Էմմանուէլի եկեղեցւոյ դարմանատունը կ'սկսի թելադրութիւն գործածել: Ջանք կ'ըլլայ ենթագիտակից տարրին հասնելու, անոր ոյժերը առողջութեան շահերուն ծառայեցնելու, խաղաղութեան և հաւասարակշռութեան գաղափարականներ պատկերացնելու և բարոյական գործունէութեան պահեստի այն ոյժերը զարթուցանելու որոնք դեռ չեն լինաւորած: Թելադրութիւնը մտածման կամ գիտակցութեան փոփոխութիւն յառաջ կը բերէ: Այս ալ ջլային ալազան փափուկ դրութիւններու միջոցով բարեբար փոփոխութիւններ յառաջ կը բերէ մարմնի գործարաններուն մէջ: Օրինակի համար ջլային անմարսողութիւնը կը կարօտի մանաւանդ մտային վիճակի այնպիսի փոփոխման մը որ խաղաղութիւն և անդորրութիւն յառաջ կը բերէ: Այնուհետև յարմար ժամանակին կ'անհետի այդ հիւանդութիւնը:

Բացարձակապէս էական ուրիշ բուժիչ ազդակ մը հիւանդին կրօնական հաւատքն է: Որչափ մաքուր ըլլայ հաւատքը, այնչափ հզօր կ'ըլլայ իր ազդեցութիւնը: Կարեւոր է յիշել թէ հիւանդութեան մը բարձման համար հաւատքի ոյժը աւելի անհրաժեշտ է քան որակը: Միջին Դարու եկեղեցական հրաշքները և արդի ժամանակներու Լուրտի և Թրէվի բուժական հրաշքները, որոնց կը վկայեն բժշկական բարձրագոյն հեղինակութիւնները, կը ցուցնեն թէ հաւատքի բուժիչ կարողութիւնը փորձով հաստատուած իրողութիւն է: Բայց որչափ աւելի խորապէս անհանգստութիւն խառնուած ըլլայ հիւանդութեան մը մէջ, այնչափ աւելի անհրաժեշտ կ'ըլլայ որ հաւատքը բարոյական արժանապատուութեան վայելուչ և մարդուն բարոյական և հոգեւոր բոլոր գործունէութիւնները յասպարէզ կոչելու յարմար առարկայ մը ունենայ: Քրիստոս իր հրաշքները գործեց առ Աստուած իր հաւատքով, որ իր կեանքին գաղտնիքն էր և զոր կ'ուզէր տառապողին մէջ արթնցնել: Անոր սովորութիւնն էր նախ ազատել խիղճը իր մեղքի բեռէն և ապա ձեռքը երկնցնել մարմինը բժշկելու համար: Կը հրաւիրէր մարդիկը Աստուծոյ վրայ բանաւոր հաւատք ունենալ և ոչ կոյր դիւրահաւանութիւն: Բարոյական մեծ ցնցումէ կամ ծանր

կսկիծէ մը ետքը այսպիսի հաւատք մը գոյացնելը մեծապէս կը նպաստէ ջղալին հաւասարակշռութեան և ինքնազսպութեան վերահաստատման և նկարագրի վերաշինութեան :

Այս հաւատքը իր արտայայտութիւնը պիտի գտնէ բնականապէս հաւատքի մէջ : Հոգեւոր այս ունակութեան վրայ ոգևորիչ հաւատք կայ : Ահա մեր ժամանակի ամէնէն շատ յարգուած հոգեբաններէն մէկուն վկայութիւնը . «Գալով հիւանդներու համար մատուցուած աղօթքներու , եթէ բժշկական ունէ մասնաւոր իրողութիւն կայ որ կրնայ հաստատուած համարուիլ , սա է թէ աղօթքը կարգ մը միջավայրերու մէջ կրնայ բուժման նպաստել և յանձնարարուելու է իբրև արտաբուժական դարման :» Գիտութիւնն յայտնած է աշխարհս իբրև մթերանոց մը անհունապէս նուրբ զօրութիւններու , մարդս իբրև միութիւն նիւթի և հոգիի և նիւթական գործողութիւնները իբրև հոգեւոր ոլորտի մը պատահարներէն պայմանաւորուած : Թերեւս առօթքի օրէնք մը կայ տիեզերքի գաղտնիքներուն մէջտեղ : Անբանաւոր չլուրի հաւատալ թէ ներքին գիտակցութիւնը աղօթքով կը բացուի ծծելու համար հոգեւոր այն զօրութիւնը , որով կը պահուի տիեզերքը , ինչպէս կը հաւաստէ մեզի փիլիսոփայութիւնը : Բարձրագոյն բաներէ ազդեցութիւն կրելու այս տրամադրութիւնը կ'ազդէ կեանքին և նկարագրին : Խաղաղած հոգին կ'ազդէ ջղալին զօրութիւններուն և կը վերադարձնէ անոնց բնական վիճակը : Ուստի մարդոց աղօթել սորվեցնելը մին է այն նպատակներէն որոնց համար հիմնուած է էմմանուէլ եկեղեցիին դարմանատունը :

Մինչև հոս բուն Տր. Մէքոմի խօսքերը մէջ բերինք : Եթէ յօդուածս չերկարէր , պիտի ուզէինք յիշատակել մէկ երկուքն զմայլելի այն յաջողութիւններէն զորոնք ինք և իր ընկերակիցներն ունեցած են՝ վերոյիշեալ մեթոտներով ողորմելի արարածները առողջացնելով : Բուժական այս գործին կարեւոր մէկ կէտը կը թուի խոհական ու խորին համակրութեամբ հիւանդին անձնականութեան անտեսանելի խորերը հասնիլ և յետոյ կարենալ տառապելալին մեկնել զայն , անոր պատմութիւնը , զարգացումը և կարելիութիւնները , այնուհետև հոգիի այդ թաքուն ոյժերը արթնցնել և կամքի զօրութեան կոչ մը ընել :

Գիտենք թէ դիւրին պիտի չըլլայ Տր. Մէքոմի խորհուրդն ըմբռնել , մասնաւոր խտացուած այս ձևին մէջ որով ներկայացուցինք զայն : Բայց կը համարձակինք մեր ընթերցողներն յորդորել որ լարուած ուշադրութեամբ ուսումնասիրեն զայն : Ար-

դիւնքը լիովին պիտի արժէ ատոր համար տրուած ժամանակը :

Հաւանական չէ որ մեր եկեղեցիներէն մէկը պատրաստ ըլլայ հոգեւոր այսպիսի դարմանատուն մը բանալու : Այսու ամենայնիւ ամէն ճշմարիտ հովիւ կամ Գիտութեայ մշակ կարող է սոյն տեղեկագրութեան մէջ նոր լոյս և զօրութիւն գտնել իբրև Գիտութեայ բժշկ սպասաւորելու համար այնպիսիներու , որոնք իրենց ֆիզիքական առողջութիւնը վերստանալու համար պէտք ունին նախ և առաջ հոգիով բուժուելու :

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ Հայ լրագիրներու մէջ կը եկեղեցիներու թէ մօտեքս Սոյ Ս. Կաթողիկոսը հրատարակած է կոնգակ մը որ կը պարունակէ Կիլիկիոյ եկեղեցիներուն մէջ ամուսնական պարագաներու մէջ դործադրելի ինչ ինչ կանոններ : Յիշեալ կոնգակին մէջ ամուսնացուներու ազգականութեան յարաբերութեան նկատմամբ դրուած սահմանին , այսինքն՝ ազգականներ առնուազն եօթներորդ , խնամինք հինգերորդ և կնքահայրներ չորրորդ աստիճան ըլլալուն , գէմ թէեւ առարկած են ումանք , այսու ամենայնիւ կոնգակը սա կողմէ գովելի է որ Կիլիկիոյ Հայ ժողովուրդներուն հոգեւոր պետը ի նկատ առած է յիշեալ ժողովուրդներուն ընտանեկան վիճակները եւս և անոնց համար իրեն պատշաճ թուած ինչ ինչ կանոններ դրած է : Հաւանօրէն Ն. Սրբաղնութիւն ընդ հուպ պիտի տեսնէ թէ այս կանոններէն մէկ քանին գործադրելի կամ օգտակար չեն և պիտի փոխէ կամ բարեփոխէ զանոնք , և թերեւս նորեր պիտի դնէ : Բայց գովութեան արժանի է հոգեւոր պետի մը իր ժողովուրդներուն կեանքին աշխարհ խորունկ և շարունակական ազդեցութիւն ունեցնող ամուսնական խնդիրը կանոնաւորութեան ներքեւ դնելու համար աշխատիլ : Ամուսնութիւնը , թէեւ նկատուածով մը անհատներու պատկանեալ խնդիր է , բայց ուրիշ նկատուածով եկեղեցոյ և ժողովրդին կեանքին հետ սերտ անջութիւն ունի , ուստի կ'արժէ որ եկեղեցւոյ պաշտօնեաներ մասնաւոր ուսումնասիրութեան առարկայ ընեն զայն : Հոգեւոր պաշտօնեաներուն դործը ամուսնանալու համար իրենց դիմողները — եթէ արտօնագիր ունին — պսակել և թող տալ չէ լուր : Յիրաւի ասիկա շատ փափուկ խնդիր է : Խղճի տէր հոգ. պաշտօնեայ մը պիտի ստիպուի խօսիլ այս պարագային այնպիսի խօսքեր որոնք երբեմն շատ հաճելի պիտի չգան ժողովրդին : Եւ երբեմն ամուսնական այս

խնդիրներուն միջամտել ընտանիքի մը ներքին գործերուն խառնուելու պէս յանդգնական բան մը կըրնայ ըլլալ : Բայց շիտակ չէ նաեւ որ հոգ. պաշտօնեան, խնդրին փափուկ ըլլալուն պատճառաւ, իր ժողովրդին սոյն գործերէն խոյս տայ, բոլորովին ետքաշուի, և հետունաց հանդիսատես ըլլայ : Եթէ ժողովուրդը նշանաւորի և հարսնիքի պատճառաւ աւելորդ ծախքեր ընելով կ'աւրեն իրենց գործը, եթէ աղջիկներ և մանչեր պղտիկ պղտիկ կ'ամուսնացնեն, մանաւանդ եթէ տղէտ ծնողքներ իրենց անհաշիւ ընթացքին պատճառաւ աղջիկները տարիքով և բարոյականով անյարմար անձերու կու տան և յայտնի յայտնի զանոնք դժբաղդութեան և թշուառութեան մէջ կը նետեն, կամ երիտասարդներ պարապ պատճառներով ամուսնանալու անհոգ գրտնուելուն համար ժողովրդին մէջ 40-50 տարեկան ամուրիները կը շատնան, եթէ դեռաւոր մանչերու և աղջիկներու յարաբերութիւնը կը շարունակէ այն կերպով որ դայթակղական գէպքերու շանալուն պատճառ կ'ըլլայ, եթէ տան մէջ պարապ և անդործ նստելով Սատանային փորձութիւններուն նշաւակ մնացած աղջիկներուն թիւը կ'աւելնայ, եթէ աղջրկանց դաստիարակութիւնը բարձի թողի ըլլալուն պատճառաւ նիւթապէս և բարոյապէս իրենքզիրենք կառավարելու անկարող աղջիկներուն թիւը ժողովրդին մէջ տարուէ տարի կ'աւելնայ, քարոզիչին կիրակիէ կիրակի բեմ ելլել և բարձր քարոզներ խօսելը բաւական համարելէ շատ օգուտ ակնկալուելու չէ : Մեր ժողովուրդները կրօնական և բարոյական ճշմարտութիւնները մոխի ընելով և սորվելով հանդերձ պարտին դիմաւ և գործադրել այն գործնական կանոնները որոնք անհրաժեշտ են իրենց անձերուն և իրենց ընտանիքներուն մարդու պէս ապրելու կարող ըլլալուն համար : Անհատական և ընդհանուր կեանքին այսօրինակ գործնական օրէնքներու պատկառ չկենալու պատճառաւ մեր ժողովուրդները յումպէտս ո՛րչափ բազմաթիւ թշուառութեանց կ'ենթարկուին : Այս բաներուն վրայ խորհիլ և իրենց ժողովուրդները առաջնորդել հոգ. պաշտօնեաներու նուիրական պարտականութիւններէն են : Անգամ մը Թուրքիոյ մեր Աւետ. եկեղեցիներուն մեծերէն մէկուն մէջ հովուական պաշտօն վարել սկսող քարոզիչ մը սապէս ծանուցում մը ըրաւ, «Հովիւը ձեզմէ կը խնդրէ որ, այս ժողովրդէն այն ծնողքները որոնք իրենց որդին ամուսնացնել կ'ուզեն, այդ գործին ձեռնարկելէ առաջ, և կամ այն ծնողքները որոնց դուստրը հարսնութեան կ'ուզուի, խօսք տալէ առաջ, հովիւին հետ տեսակցին :» Այս ծանուցումը ի սկզբան

անհաճոյ թուեցաւ ոմանց, բայց յետոյ յայտնի եղաւ թէ յոյժ իմաստուն անօրինութիւն մըն էր անիկա : Իրաւ, եթէ հովիւներ ժողովրդին անխափրոտէ գործին խառնուին, միջամտեն, շուտով դժուարութիւններու կը բախին, բայց դիւրաւ ժխտելի ճշմարտութիւն մը չէ թէ ամուսնութեան նման խնդիր մը, որ մարդկային ընկերութեան կեանքին հետ ուղղակի և խոր առնչութիւն ունի, ուսումսիրելու անձերն են հովիւները և հոգ. պաշտօնեաները : Անոնք այս տեսակ խնդիրները գիտական և օգտակար կերպով գործադրելու համար անհրաժեշտ հմտութեան տիրանալու նպաստաւոր կացութեան մէջ կը գտնուին. յոռի սովորոյթներու վնասակար հետեւանքները կը տեսնեն ամէնօր, և լաւ կրնան հասկնալ ժողովրդին կարօտութիւնները, և իրենց հասկցածը ժողովրդին ցուցնելու նպաստաւոր դիրք ունին :

Այս առթիւ մեր հովիւներուն, քարոզիչներուն և ուրիշ հոգ. պաշտօնեաներուն ուշադրութիւնը հետագայ հարցումներուն կը հրաւիրենք .

Ամուսնութեան ծախքերուն չափը ի՞նչպէս սահմանելու է : Աղջիկներու և մանչերու ամուսնանալու պատշաճ տարիքը ի՞նչպէս որոշելու է : Եթէ ժողովրդի մը մէջ, մասնաւորապէս ծովեղերեայ քաղաքներու մէջ, երիտասարդներ զանց կ'ընեն ամուսնանալ, կամ չափազանց կը յապաղեցնեն զայն, ի՞նչպէս առնուելու է այս միտումին առաջը : Տարբեր կրօնքէ եղողներու ամուսնութիւնը ի՞նչ կերպով ընդունելու և ի՞նչ աստիճան քաջալերելու է : Ի՞նչ միջոցներ կարելի է գործածել որպէս զի աղջիկները կարող ըլլան պահել և պաշտպանել իրենց պարկեշտութիւնը : Ասոնք և անոնց նման ուրիշ շատ հարցումներ կ'արժէ որ մեր հոգեւոր պաշտօնեաներուն լուրջ և գիտական ուսումնասիրութեան առարկայ ըլլան : Յ. Գ. Գ.

ԵԶՈՒՆԵՐ Գրուած է թէ Պենտեկոստէին օրը
ԼԽՕՍԻԼ Սուրբ Հոգին առնողները «սկսան
ուրիշ լեզուներով խօսիլ :» Բացաւ յայտ կը տեսնուի թէ երբ Քրիստոնեայ Եկեղեցին առաջին անգամ հիմնուեցաւ, այսպիսի զարմանալի դէպք մը տեղի ունեցաւ : Թէ եկեղեցւոյ սկզբնաւորութեան ատենը ստուգիւ այսօրինակ եղելութիւն մը տեղի ունեցած է, կրնայ ասոր ապացոյց համարուիլ այս վիճակին շարունակումը եկեղեցւոյ մէջ առաջին տարիներու միջոցին, և Պօղոս առաքեալի, առ Կորնթացիս Թուղթին մէջ (Ա. Կոր. ԺԲ. — ԺԴ.), անոր չարաչար կիրառումին սկզբնաւորութիւնը յիշելու և զանիկա արգելել ջա-

նալը : Պօղոս առաքեալին խօսքերէն հասկցուածին նայելով , Կորնթոսի եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցած վիճակը սա էր որ հաւատացեալներէն ոմանք իրենց կրօնական զգացումներուն արտասովոր աստիճան գրգռման ժամանակներ իրենց զգացումները կարգ մը աննշանակ խօսքերով արտայայտել կ'աշխատէին : Այս խօսքերուն նշանակութիւնը թէեւ միեւնոյն զգացողութիւնն ունեցողներ կըրնային հասկնալ , և սակայն դուրսէն դիտող մը անկէ իմաստ մը չէր կրնար հանել : Այսինքն խօսուածները ժողովուրդներուն գործածած ունէ լեզուի պատկանեալ խօսքեր չէին , այլ՝ խօսողին իր լեզուն գործածելը՝ իր զգացումները և զազափարները արտայայտելու համար : Որչափ դիտենք , ասոր նմանող բաներ տեսնուած են մօտերս Կիլիկիոյ Կողմերը կանանց աղօթաժողովներու մէջ : Այս ժողովներուն մէջ կ'ընէին , որուն զգացումները գրգռուած են , կ'ելլէ և նշանակութենէ դուրս կարգ մը խօսքեր կ'ըսէ , և միեւնոյն վիճակին մէջ դանդաղ ուրիշ կ'ընէին , «Մեր այս քոյրը սապէս ըսել կ'ուզէ ,» ըսելով անոր ըսածները «Կը թարգմանէ :» Պօղոս առաքեալ հաւանած չէ եկեղեցիին մէջ այսօրինակ բաներու պատահելուն (Ա. Կոր. ԺԴ. 16) : Ասիկա գրգռուած զգացմանց պատճառաւ ոչ-բնականոն վիճակ ստացող մտքի գործ է , ուստի հոգեբանական տեսակէտէ կարելի է բացատրել զայն :

Բայց Գործք Առաքելոցին մէջ (Գլ. Բ.) յիշուած դէպքը ասկէ տարբեր էր : Պենտեկոստէի օրը Սուրբ Հոգին անոնցներուն խօսածները աննշանակ խօսքեր չէին , այլ՝ այն լեզուն խօսողները կը հասկնային զանոնք (Բ. 8) : Այսու ամենայնիւ այս բանը հիմա չենք կրնար մեկնել իբրեւ արդիւնք ոգեհարցութեան կամ Ֆաթիմի : Վասն զի առաքեալները այս լեզուները խօսելու ատեն Ֆաթիմներու նման ոչ-բնականոն վիճակի մէջ չէին գտնուեր : Պետրոսի քարոզը և այն օրուան միւս դէպքերը կը ցուցնեն թէ այս չէր իրողութիւնը : Բայ աստի , հաւանական չէր որ հոն գտնուած իբր 120 հոգիները միեւնոյն ժամանակ խօսող Ֆաթիմներ ըլլային : Եւ որովհետեւ , ինչպէս երկու շաբաթ առաջուան մեր «Հեռակրութիւն» յօդուածով ըսած ենք , տակաւին զիտականապէս հաստատուած չէ հոգեբանութեամբ ապացուցուած ըլլալը թէ ուրիշ հոգիներ մարդոց ներսիդին մտնելով ծածուկ բաները կը յայտնեն , պատշաճ չէ այդ կերպով մեկնելու ձեռնարկել այս զարմանալի դէպքը որ եկեղեցւոյ ծագման սկիզբին կը պատկանի : Արեւ. Մամուլի մէջ Յովհ. Էֆ. Գաւանձեան յօդուածով մը ըսած էր թէ Օր. Լոռա

անուն աղջիկ մը որ առաջուրէն չէր գիտեր Յուսարէն , Ֆաթիմ վիճակին մէջ այդ լեզուով խօսքեր խօսեր է : Այս բանը թէեւ իրօք տեղի ունեցած ըլլայ իսկ , չկրնար բացատրուիլ Յունարէն գիտցող հոգի մը անոր մէջ մտած է ըսելով : Կը պատմուի թէ անդամ մը Խտալացի սպասուհի մը տենդի մէջ զառանցելու միջոցին Լատիններէն և Եբրայեցիներէն գրական հատուածներ արտասանել սկսաւ : Այս անուս աղջկան այսպիսի հատուածներ արտասանելը չփութեցուց ամէն մարդ , սակայն յետոյ հասկցուեցաւ թէ աղջիկը տարիներ առաջ քարոզչի մը քով սպասաւորութիւն կ'ընէր , և քարոզիչը ժամանակ ժամանակ տան սրահին մէջ ձեռնած ատենը յիշեալ լեզուներով կը յեղեղէր այդ հատուածները , և սպասուհի աղջիկը կը լսէր անցած դարձած ատենը : Ո՞վ գիտէ , թերեւս այդ Օր. Լոռայի Յունարէնն ալ այս կերպով կարելի է բացատրել :

Բայց , ըստ մեզ , Պենտեկոստէի դէպքը այս կերպով բացատրել չկրնար պատշաճ ըլլալ , թէեւ այս հրաշքը , այսինքն ծանօթ լեզու մը առաջուրէն չգիտցողի մը առանց սորված ըլլալու հասկնալի կերպով խօսիլը , չարունակած չէ եկեղեցիին մէջ : Առաքեալներն իսկ անկէ ետեւ օտար լեզուներ չսորվեցան հրաշքով . բայց որովհետեւ Քրիստոնէութիւնը պէտք էր որ քարոզուէր բոլոր ազգերուն , անոր սկզբնաւորութեան ատենը այսօրինակ հրաշքի մը տեղի ունենալը չկրնար ոչ-բնաւոր համարուիլ :

Յ. Գ. Գ.

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ վարժութեամբ կ'ստացուի : Մասամբ իմացական առաքելութիւն է : Բայց նուազ կը կայանայ գիտնալու քան ընելու մէջ : Տակաւ կը մթերուի փորձառութեամբ և մարդարտին նման որ կը կազմուի ոստրէին վիրաւոր կէտին վրայ՝ ցաւէ և դժբախտութենէ կը ծագի ստէպ : Ուրիշ առաքելութիւններ մեծ հրապոյրով կը փայլին երիտասարդութեան մէջ , բայց իմաստութիւնը մասնաւոր զարգն է ձերութեան : Ճէյմս Սթիւարթ

ԵՐԲ կը մտածեմ թէ մանկիկը ո՞րքան ժամանակ անօգնական կը մնայ , բացարձակապէս կախեալ ուրիշի մը սէրէն , երբ կը մտածեմ զարգացման այն յամր քայլերուն վրայ որոնցմով կ'ելլենք բարոյական և հոգեւոր մարդկութեան ցից բլուրն ի վեր , երբ կը յիշեմ թէ մեզ խրախուսող ամէն տեսիլ և մեզ խանգալաւորող ամէն ակնկալութիւն և

ճշմարտութիւնն Աստուծոյ ճոխութենէն ստացուեցաւ դարերու հրահանգութեան և խրատուն չնորհիւ, կ'զգամ թէ սքանչելի է Աստուծոյ հաւատքը մարդուն վրայ: Ան մեզի հաւատացած է և ուստի չէ աճապարած: Շատ կը խօսինք մեր առ Աստուած հաւատքին վրայ: Չմոռնանք բնաւ Աստուծոյ հաւատքը մեր վրայ: Ճ. Հ. Մարտիրոս

Կ'ԱՐԹԷ յիշել թէ անձնական ազդեցութիւնը ոչ միայն օրինակի խնդիր է, այլ նաև գիտական իրողութիւն: Մարդիկ մեր ներկայութեան պատճառով կ'ամ աւելի լաւ են, կ'ամ աւելի գէշ, կ'ամ աւելի զօրաւոր կ'ամ աւելի տկար: Մենք մեր բնութեամբ աւելի արդիւնաւոր կ'ըլլանք քան մեր համոզման կամ տրամաբանական ձեռնարկութեան փորձերով: Ուրիշներ կրնան մեր բարոյական զօրութիւնը յօգուտ գործածել: Բ. Ճ. Քեմպլ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ մը որ իր գործը կը գործէ իբրեւ թէ Տէրոջը, որ իր կեանքը կը վարէ հաւատարմութեամբ և քաջասրտութեամբ, որ իր էութեան բարձրագոյն մակարդակին կը հասնի, Քրիստոսեայ մշակ է, թէպէտ ինք չգիտնայ, լոյս մը՝ որ ուրիշներու վրայ կը ծագի և զանոնք իր ետեւէն կը քաշէ:

«ԹՈՂ գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար, ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար:»

ՉՔՆԱՂ պարզենք քիչերու տաղանդները չեն, մեծ հարստութիւնը, մեծ ուսումը, մեծ հանճարը կամ մեծ զօրութիւնը, ասոնք մարդը երջանակացնող բաները չեն: Երջանակացնողը առողջութիւնն է, բարեկամութիւնն է, ընտանեկան սէրն է, արեւալոյսն է, ամէնէն հասարակ և ոչ թէ ամէնէն հազուադիւս օրհնութիւնները, այն պարզեանքը՝ զորոնք Աստուած ամէն տեղ ցանած է: Ճ. Հ. Մարտիրոս

ՄԵՆՔ յուշարձաններ կը կանգնենք մեր ուրախութիւններուն գերեզմաններուն վրայ: Բայց ո՞վ կը խորհի գոհութեան կոթողներ կանգնել ի յիշատակ ընդունուած ողորմութիւններու: Ողբի չորս գիրք կը գրենք և միայն մէկ երգ երգոց, և շատ աւելի կը հրճուինք Տէր Ողբօս կողկողով քան Զեւ Գոթօս օրհնարանութիւնը գոռացնելով: Չ. Հ. Սթեֆեն

ԳՈՂ սրտով ապրէ, և անա գոհութեան շատ պատճառներ պիտի գտնես օրէ օր:

ԱՆՁՆՈՒՐԱՅՈՒԹԵԱՆ կեանքը քեզ չհրապուրեր՝ Կաթողիկէի պատուհանը աղօտ ու անիմաստ կը թուի դուրսէն զիտողին: Բայց ներս մտիւր, և անա երկնից լոյսը որ անկէ

կը տեղայ՝ կը փառադարձէ զայն ձեռի և գոյնի ամէն գեղեցկութեամբ: Ծառայութեան համար առ Աստուած նուիրումը կրնայ անփայլ թուիլ դուրսէն: Բայց մտիւր ու անոր փորձը առ, և անա Աստուածային սիրոյ լոյսը, որ անոր մէջէն կը ցոլայ, կը փառադարձէ կեանքդ երկնային գեղեցկութեամբ և երանութեամբ: Ճ. Սթեֆեն

ԱՆ որ կեանքի մէջ կ'ընթանայ անյոյզ բնաւորութեամբ և մեղմ համբերութեամբ, իրեն և ուրիշներու համբերելով, դժուարութիւններու և խաչերու հանդուրժելով, ճակատամարտի մէջ շահուող և Կաթողիկէներու մէջ երգուող մեծութենէ աւելի վեհ մեծութիւն մը կը վայելէ ամէն օր: Օրփէլ Տէ-Է

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ մեղքերը մեղքերու ուսուցիչներն են: Զգուշացէք բարի մարդոց չար արարքներէն: Էպիֆան

ԻՆՁՊԷՍ ուրեմն պիտի զարգանան մարդիկ, եթէ պիտի չզարգանան թերութիւններ ուղղելով: Աստուծոյ յանձնուելով: Ոչ թէ թերութեան վրայ և թերութենէ փախչելու վրայ խորհելով, այլ մանաւանդ ընտիր յատկութեան և ընտիր յատկութիւն շահելու վրայ: Ոչ թէ մեղքի երկիւղով, այլ մանաւանդ Քրիստոսի սիրով: Ոչ թէ սխալ գործելէ զգուշանալով, այլ մանաւանդ ուղիղ գործելու խանդավառութեամբ: Ձեր անձէն դուրս ելէք և ուրիշներու վրայ խորհեցէք: Ձեր կեանքէն դուրս ելէք և ձեր Տէրոջը ծառայութեան մէջ ընկզմեցէք: Ֆրեդերիկ Թեֆֆլ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՄԵՐ ԲԵՈՂ ԿՐԵԼ

ՇԱՏ Թելադրիչ է նամակը, զոր Սէմիւը Լ. Քլեմընս (Մարք Թուէյն) Նիւ Եորքի Հէրլալտ գրին խմբագրութեան զրկեց յայտնելու համար թէ չընդունիր գումարը զոր նոյն լրագիրը ձեռնարկած էր հաւաքել անոր ի նպաստ: Ահաւասիկ ինչ որ կը գրէ գուարթախոհ նշանաւոր հեղինակը:

«Ընտանիքիս բան մը չյայտնեցի ինծի նպաստելու և զիս պարտքէ ազատելու ձեռնարկին վրայ, և սխալ ըրի: Հիմա որ գիտես անոնք ամբողջ իրողութիւնը, կը պնդեն թէ ես իրաւունք չունիմ բարեկամներուս թոյլ տալու որ ինծի օգնել ձեռնարկեն, մինչ առողջութիւնս լաւ է և աշխատելու կարողութիւնս կայ ու կը մնայ: Կը պնդեն թէ այս անիրաւութիւն է բարեկամներուս և անարդարանալի, և թէ օգնութիւն ընդունելու համար դեռ պէտք է սպասել այն ժամուն, երբ պիտի ապացուցուի թէ այլեւս անկա-

րող եւմ գործել : Համոզուեցայ թէ իրաւունքն ա-
նոնց կողմն է : Շատ չնորհակալ են ձեր ձեռնար-
կին , նաեւ ձեզ վարող ազնիւ ողիւին համար , բայց
չառ կ'աղաչին որ հաճիք հասած նպատակները զըր-
կողներուն վերադարձնել իրենց և իմ խորին չնոր-
հակալութիւններուն հետ : Անոնց փափաքը կը յար-
գեմ և ահա ձեզի կը հաղորդեմ իրենց խնդրանքը
և իմ համահաճութիւնս : Ուրախացայ երբ այդ
չարժման ձեռնամուխ եղաք , վասն զի ձանձրացած
էի պարտքէս : Բայց կը խոստովանիմ թէ ներկի
չէ որ մարդ մը , որու վիճակը բոլորովին անյոյս
չէ , իր բեռները ուրիշ մարդոց ուսերը նետէ :»

Մարք Թուէյնի գրածներէն ոչ մին այս նամա-
կին չափ արժանի պիտի հանդիսացնէ զինք համայն
մարդկութեան պատուին այժմ և յաւիտեան : Մեր
օրով ամէնէն աւելի շէշտելի կարեւոր ճշմարտու-
թիւններէն մին Պօղոսի սա խօսքն է թէ «Ամէն
մէկը իր բեռը պիտի կրէ ,» երբ կարող է : Այս
նոյնչափ ճշմարիտ ու կարեւոր է որչափ նոյն գըլ-
խուն սա միւս խօսքը . «Իրարու նեղութիւնները
կրեցէք :»

ԼԱՒԱՏՆՍ ՄԸ

ՆՈՐ դարձի եկած մարդու մը պատահեցայ : Քա-
րահանքի մը մէջ կ'աշխատէր և խարխուլ
անակի մը մէջ կը բնակէր : Տո՛ւն մը եկաւ ուր
այցելութեան գացած էի : Հիւրընկալս անոր հար-
ցուց թէ այն տան մէջ ուր հաստատուած էր՝ հովը
ներս առնող ծակեր չկա՞ն : «Կան , կան ,» պա-
տասխանեց ան . «հովը հիւսիսի կողմէն ներս կը
փչէ , այո , բայց միւս կողմէն դուրս կ'ելլէ դար-
ձեալ :» Լաւատեսական այս պատասխանը մարդուն
ամբողջ կեանքին լուսաբանութիւնն է : Այնչափ
իրականապէս յանձնուած էր Աստուծոյ որ չէր կա-
րող ուրիշ բան ընել : Անոր հարազատ Քրիստոնէի
վայել զուարթութիւնը զիս մղած է երգել ամէն
անգամ որ միտքս ինկած է :

ՋՈՒՐԷՆ ՔՇՈՒԱՇ ՈՍԿԵՓՈՇԻ ՀԱՒԱՔԵԼ

ՈՍԿԻ հանկու շատ շահեկան փորձ մը ի գործ կը
գրուի յաջողապէս Այտահօի մէջ : Երկար
ատենէ ի վեր ծանօթ է թէ ահազին քանակութեամբ
ոսկեփոշի կը քչուի արեւմուտքի ոսկերեք մեծատա-
րած լեռներուն վտակներէն և գետակներէն և կը
կորսուի խոշոր գետերու խիճերուն և տիգմերուն
մէջ : Մերթ ընդ մերթ խիճերը շահագործուած են ,
բայց ոչ ընդարձակօրէն : Ձեռներէց մարդ մը սա-
կայն կարգ մը նաւակներ շինած է գետին վրայ ետ / և
առաջ գացող , շողեշարժ ահագին ծծակով մը , ու

րու քիթը գետայատակի մինչև խիճերը կ'երկարի
և աւաղն ու խիճը և իր առջև ելած ամէն բան
կ'առնէ , վեր կը հանէ : Բոլոր այդ նիւթերը յատուկ
ջրուղիի մը կը յանձնուին նաւուն վրայ : Խոշոր
բոլոր քարերը անվերջ չղթայով մը դարձեալ ջրուր
կը թափուին նաւուն մէկ կողմէն , իսկ ոսկերեք
աւաղը կը տարուի լաթէ քամոցներու և ի վերջոյ
պղնձի տախտակներու վրայ , ուր ոսկին կը խառ-
նուի պղնձին և կ'ազատուի : Քրիստոնեայ եկեղե-
ցին կրնայ դաս մը առնել հանքագործութեան այս
փորձէն : Մարդկային ոսկիի անթիւ մասնիկներ
չարութեան արագ հոսանքներով կը քչուին հաս-
տատուն և յաջող կեանքի ընտանեկան երակներէն :
Այդ ոսկին , որ ոչ միայն մեր ազարակներէն ու
գիւղերէն կու գայ , այլ և ամէն երկրի տուններէ ,
ազատել անկարելի կը համարինք գուցէ : Արդ ,
այդ ոսկին բանի մը հետ խառնելու և շահելու մի-
ջոցներ հնարենք :

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԹԷՅ ԵՒ ԹԷՅ ԽՄԵԼ

Տր. Թէյպ , Անգղիացի բնաւոյժը , քննութիւն մը
կատարեց առ հասարակ Լոնտոնի մէջ խմուած թէ-
յին բնութեան վրայ , և իր հանած եղբակացու-
թիւնները հրատարակեց : «Թէյի և թէյ խմելու ար-
դիւնքներուն վրայ ,» խորագիրը կրող յօդուածով
մը կ'ըսէ թէ երբ թէյը առաջին անգամ մուտ
գտաւ Անգղիա , յաւէտ իրեւ դեղ կը նկատուէր
քան թէ ըմպելի : Թ. Կարվի անուն վաճառական
մը , 1637ին հրատարակեց ազգ մը , որով կը հռչա-
կէր թէյին բարերար ներգործութիւնները , և
գնորդները կը հրաւիրէր անոր համը նայիլ քաղա-
քին մէջ իր ունեցած վաճառատան մէջ : Պաշտո-
նական առաջին աղղը կը գտնուի Չարլս Բ.ի օրէն-
քի մէկ յօդուածին մէջ , ուր 8 փէննի (4 դահ.)
տուրք կը դրուի ծախուած թէյին իւրաքանչիւր
կալոնին վրայ : ԺԸ. դարու միջոցին թէյ խմելը
կամաց կամաց նորոյթ եղաւ , բայց ԺԹ. դարուն
էր որ ընդհանրացաւ : 1801 և 1810 թուականնե-
րուն մէջտեղ երկրին մէջ (Անգղիա) մարդ գլուխ
սպառուած թէյին քանակութիւնը տարին 1.41
լիպրա էր միայն . բայց 1901-3ին մարդ գլուխ 6.10
լիպրայի բարձրացած էր , քանակութիւն՝ որ չա-
փազանց մեծ է բաղդատմամբ Յամաքային Եւրո-
պայի երկիրներէն չափն մէջ սպառուածին : Բրի-
տանական գաղութներէն մէկ քանիին մէջ աւելի
մեծ քանակութեամբ կը խմուի թէյը : Օրինակի
համար , Աւստրալիոյ այլեայլ մասերուն մէջ կը
սպառուի մարդ գլուխ 6.41էն մինչև 10.07 : Թէյի

այս խոշոր սպառումը անժխտելիորեն ունենալու է իր ազդեցությունը ազգին առողջական վիճակին վրայ, և բժշկականապես ապացուցուած է թէ լուսնոտութեան շատ դէպքերու պատճառն է թէյի չափազանց կիրառութիւնը: Թէյին մէջ գլխաւոր դործօն տարրն է ալկալիկերպ մը որ կը կարծուի թէ նոյն է խահուէին մէջի Կաֆէին հետ: Այս ալքալիկերպն է որ թէյին կու տայ անոր գրգռիչ ներգործութիւնը ջիւղերուն վրայ: Թէյին միւս կարեւոր բաղադրականին, Նաֆէին, կը վերագրուին չափազանց թէյ խմելուն քաջածանօթ վնասակար ներգործութիւններուն մեծ մասը: Լոստոնի մէջ խմուած թէյին պարունակած այս երկու գոյացութիւններուն համեմատութիւնը որոշելու նպատակաւ Տր. Թէյի փորձերուն մէջ թորեալ լուծաջուրեր (infusion) պատրաստուեցան թէյի տարբեր տեսակներու 43 նմոյշներէ, իւրաքանչիւր փորձի առեն 600 խորանարդ հարիւրորդամեթր եռացող ջուրի մէջ հինգ բոպէ թողնով ու թ կրամ թէյ: Հնդկական թէյի լուծաջուրերուն մէջ գտնուած ալքալիկերպին միջին քանակութիւնն էր առ հարիւր 2.84, մինչ Սէյլանի թէյը տուաւ առ հարիւր 2.64, և Չինականը 2.40: Թաննինին քանակութիւնները էին 7.43, Հնդկային ալքալիկերպին դէմ, 7.83 Սէյլանականին և 6.08 Չինականին դէմ: Նմանօրինակ վերլուծութեան մէջ այն թէյերուն դորոնք կը ծախեն Լոստոնի ճաշարաններէն մեծ մասին թէյ հայթայթող չորս ընկերութիւնները, Հնդկական թէյերը տուին լուծաջուրեր որոնք առ հարիւր 2.04էն մինչև 3.02 ալքալիկերպ կը պարունակէին և առ հարիւր 6.03էն մինչև 9.74 Թաննին: Չինականները առ հարիւր 2.13էն մինչև 2.51 ալքալիկերպ և առ հարիւր 3.02էն մինչև 5.83 Թաննին, և Ռուսական թէյը առ հարիւր 2.30 ալքալիկերպ և առ հարիւր 5.36 Թաննին: Այս արդիւնքներէն կը ծագի առ հասարակ ընդունուած այն կարծիքը թէ Չինական թէյը սովորաբար Հնդկական թէյերէն քիչ կը պարունակէ Թաննին, և թէ պէտ այս չէ իրողութիւնը միշտ, բայց վերլուծութեան օժանդակութեամբ դիւրաւ կարելի է ստանալ այնպիսի թէյ, որ շատ ցած համեմատութեամբ պարունակէ այն վնասակար բաղադրականէն:

Բանալին փորձել. Ամերիկեան օդաբանական վարչութիւնը Եւրոպական այգորինակ բոլոր վարչութիւններուն համագումար ծախքէն աւելի ծախք ունի: Հարիւրաւոր հանճարեղ մասնագէտներ և զննողներ ունի, որոնք չարունակ կը դիտեն երկ-

րին ամէն կողմերուն մէջ օդին նշանները: Ապահովագրութեան պաշտօնեաներ հաշիւ ըրած են թէ Միացեալ Նահանգաց Ժողովուրդը ամէն տարի 30,000, 000 տոլար վնասէ կը պահանջուի օդի ճշգրիտ գուշակութիւններու չնորհիւ: Արեգակը ունի օդին բանալին: Օդաբանական վարչութիւնը կը ձեռնարկէ այս բանալին փնտռել, և բանալ լուծել կրկնութիւններու, երաշտութիւններու, հոսանքներու, ողողումներու և բուքերու գաղտնիքը:

Խորհող Դեմոս. Կատարելագործուած է մեքենայ մը, որ ստակ կը համրէ տասը մարդերէ աւելի արագ: Չկրնար սխալիլ և երբեք չյոգնիր: Քանի մը ժամու մէջ տասը հազար տոլարի տասը սէնթնոց կրնայ համրել, զանոնք թղթէ ծրարներու մէջ գետեղել, որչափ որ կ'ուզուի դնել իւրաքանչիւր ծրարի մէջ: Դրամները ինչ մեծութիւն որ ունենան և ո՛ր ազգին ալ պատկանին, Չինական տարօրինակ ստակներէն մինչև Ամերիկեան կրկնարծիւները, մեքենան կ'առնէ զանոնք: Եթէ սխալմամբ ուրիշ դրամներ խառնուին համրուելիքներուն մէջ, մեքենան զանոնք մէկդի կը նետէ և միայն համրել որոշուածները կը համրէ: Մեքենային գլուխը մէկ մարդ միայն կայ, որ կը գարձնէ անոր արմուկը և դրամները մեքենային կու տայ: Ինքնագործ արձանագրիչ մեքենայ մը կը գրէ տըրուած ստակներուն թիւը, և կը պատրաստուի ստակի ծրարներուն թիւը:

Ճափոնական սովորոյթ. Զափոնցիք քիչ անգամ պաղ կ'առնեն, թէեւ ամէնէն տաք լոգանքներ կ'ընեն: Երբ ճափոն առաջին անգամ սկսաւ ուսումնասիրել Արեւմտեան ազգաց սովորութիւնները, լոգարանները չափազանց տաքցնելու սովորութիւնը արգելուեցաւ, և դրուեցաւ օրէնք մը որով կը հրամայուէր որ հանրային լոգարաններուն ջուրը չափաւոր աստիճան մը միայն տաքցուի: Ասիկա այնքան դժգոհութեան պատճառ եղաւ որ Եւրոպացիներէ և Ճափոնցիներէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը կազմուեցաւ խնդիրը հետազօտելու պաշտօնով: Հրամանը ինպատառ ազգային սովորութեան էր, և ըսուեցաւ թէ ոչ միայն անվնաս են անոնք, այլ ընդհակառակն օգտակար: Ըսուեցաւ նաեւ թէ բարձր աստիճան ջերմութիւնը բոլորովին կը բանայ մորթին ծակտիկները, առանց օժտագործածելու, և կ'ապահովուի մորթին առողջ գործունէութիւնը, որ անկարելի է լոկ պաղ ջուրի մէջ լուացուելով:

ԵՏ ՄՆԱՅՈՂ ՄԱՆՈՒԿ

Քու մերձաւորներուդ մէջ կը գտնուի՞ ետ մնացող մանուկ մը : Եթէ կը գտնուի , այդ մանուկը այնպէս կը թուի ինչպէս ետ մնացող մանուկներ առ հասարակ , թէ չարութիւն ընելու ժիր բայց ուրիշ ամէն բանի ծոյլ է : Ան թէեւ յանդիմանութենէ չազդուիր , բայց չափազանց դիւրագրգիռ է : Կրնաք ըսել թէ թէեւ միւս մանուկները այս տարիքը հասնելէ շատ առաջ կրնային կարգալ , ասիկա տակաւին գիր կը ճանչնայ մանկապարտէզին մէջ , թէ տակաւին չկրնար կապել իր կօշիկները կամ լուալ իր ձեռքերը կամ լուր մը տանիլ , և վերջապէս կը յուսահատիս : Բայց յուսահատելու տեղի չկայ , եթէ ոչ երբ սլառած դարմանները ըրած ես և տակաւին մանուկը այդ վիճակին մէջ կը գտնուի : Թերեւս ըրած ես ինչ որ շատ ծնողքներ ըրած են քեզմէ առաջ , ու աղաչած , պաղատած , յանդիմանած , պատժած և վերջապէս յուսալքեալ մնացած ես : Բոլոր ասոնք ոչ միայն անօգուտ են , այլ նաեւ ծուռ են : Արդի գիտութիւնը մանկանց հոգեբանութեան և մանկավարժութեան նկատմամբ իր մեծ և յարածուն համակրանքով աշխատած և սպասուցած է թէ բազում պարագաներու մէջ ֆիզիքական պատճառ մը կայ մանկական անուղղայութեան ետեւը , և ծնողաց պարտականութիւնն է գտնել այս պատճառը և դարմանել զայն : Եթէ մանուկը աղէկ չլսեր , աղէկ չտեսներ , չկրնար աղէկ չնչել , ուրեմն ոչ ալ կըրնայ աղէկ հասկնալ կամ հնազանդիլ կամ զարգանալ : Դուռն մի ձեռնարկեր դատելու թէ այս բաները կը գտնուին արդեօք թէ ոչ , այլ քու այդ զաւակդ տար մասնագէտին , որուն գործն է ճանչնալ թերութիւնները և ուղղել դանոնք :

Մանուկ մը որ ունակացած է բերանը բաց չնչել , հաւանօրէն խուլ և անմտադիր պիտի ըլլայ , և ստուգիլ տկար ֆիզիքապէս : Բայց քթէն կամ կոկորդէն աճած միւսեր — որոնք պատճառ են մանուկին թերութիւններուն — հասնելը , բաղդատապէս պարզ գործ է , մինչ արդիւնքը՝ կարծես օրհնեալ հրաշք մը :

Եթէ զաւակիդ տեսողութիւնը թերութիւն ունի , բնապէս ետ պիտի մնայ դասերուն մէջ և ջղային սաստիկ ձգտումով պիտի չարշարուի բոլոր իր արթնութեան ժամերուն մէջ : Մարդուս սիրտը կը ցաւի խորհելով թէ սրբան չարշարանքներ պիտի վերնային կոկորդի նշիկներու աւելորդ աճումը հանուելով հարիւրաւոր խեղճ , տառապող փոքր մանուկներէ և յարմար ակնոց դնելով անոնց աչքերուն :

Կայ վաղեմի և գէշ ասացուած մը , թէ «ամէն հօտի մէջ սեւ ոչխարներ կը գտնուին » : Ասիկա միջնադարեան վճիռ է զոր արդի գիտութիւնը բարեաղդապէս կը միտի վտարել հետզհետէ :

ՅՈՂԻԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

ՊԻԼԻՆԻՏ

ԳԼ Բ

(Շարունակել)

Հէտան խորապէս զգածուեցաւ երբ հօրը մահը իմացաւ , բայց իր ցաւը բարկութեան փոխուեցաւ երբ ըսին իրեն թէ Կիզիլհար , Քրիստոնեան , վեց վկաներով , իր հօր անկողնոյն մօտեցած էր և երգում ընել տուած էր անոր , ձեռքը խաչին վրայ , սրպէս զի թոյլատրէ որ Քրիստոնեաները իր երկրին մէջ մնան : Մինչ Հէտան իր մօրը հետ կը խօսակցէր , Կիզիլհար ներս մտաւ իր վեց վկաներով : Հէտան անոր դառնալով ըսաւ պաղութեամբ . «Տէր Կիզիլհար , պարապ տեղը ձանձրութիւն յանձն առեր էք , ես , առանց ձեր վկաներուն , գիտեմ իմ հօրս հաւատքը : Արդէն իրաւունք չունէիք դուք այս վեց մարդիկը մինչեւ իմ մօրս ննջասէնեակը մտցնելու » : «Քօնրատ » , ըսաւ , բարկութիւնը աւելի բորբոքած իր մարդոցմէ՝ մէկուն դառնալով , «գնա և ըսէ Աբբային որ զանգակները զարնել չտայ : Հօրս մահուան պատճառաւ ամիսի մը չափ ոչ սաղմոս պիտի երգուի և ոչ ուրիշ ձևով Քրիստոնէական պաշտամունք մը կատարուի » :

Երբ Կիզիլհար հասարակութեան մօտեցաւ պըղտիկ գաղթականութիւնը խոր արհաւիրքի մէջ գտաւ : «Ձեռք կրնար այս պատուէրին հնազանդիլ » , կը գոչէին եղբայրներէն շատեր , Ձատկին օրը պարտինք պաշտել մենք զԱստուած . իր կամքն է այդ : «Ձգուչացէք իր կամքը սխալ մեկնելէ » , ըսաւ Աբբան , «Ս. Գրոց մէջ ոչ մէկ տեղ գրուած է որ Ձատկի օրը զանգակներ հրնջուին Գացէք , պաշտեցէք զայն ձեր խրճիթներուն մէջ լռիկ : Հնազանդութեամբ և խոնարհութեամբ ամէնէն շատ կը նպաստաւորուինք » : Կիզիլհար համակարծիք գտնուեցաւ Աբբային և եղբայրները որոշեցին հնազանդիլ պատուէրին : Եթէ երբեք կարելի ըլլար մկրտութեան խորհուրդը կատարել , Պիլիհիլա և իր ընկերները աւիս մը վերջը պիտի մկրտուէին : Երբ Պիլիհիլա այս իմացաւ , ըսաւ տխրութեամբ . «Երանի թէ կարենայի մօրս երթալ : Հէրտոյ եղբայրը ճիշդ հիմա լուր բերաւ ինձ թէ մայրս մահամերձ է և թէ

հաւանական չէ որ ուրիշ օր մ'ալ ապրի :» Աբրահն երբ զայս խմացաւ շատ փափաքեցաւ որ Պիլիհիլտ մեկնի , բայց ո՞վ կրնար վստահելի ուղեկից մը ըլլալ անոր : «Ես կ'ընկերակցեմ իրեն ,» ըսաւ Կիզիլհար , «մանաւանդ որ կ'ուզեմ Նիւհայմի եղբայրներէն հրաժեշտի ողջօցնս առնել այս երկրէն չքամալուած . եթէ օրիորդը ինծի կը վստահի , ես ապահով կը տանիմ զինք հոն :» Զի մը պատրաստուեցաւ Պիլիհիլտի համար որ Կիզիլհարի հետ ձամբայ ելաւ , որուն կը հետեւէին երկու սպասաւորներ , ծեր Բրիւտըրտըր և զանգրահեր Տատոն :

Նորածագ արեւը ծիրանի շքեղութեամբ ոսկեզօծած էր բլուրները : Սակայն Պիլիհիլտի արտասուած խոր աչքերը գետինը յառած կը մնային . մօրը վրայ կը խորհէր և աշխարհ իրեն համար մութ էր : Ուրախ էր որ անգամ մ'ալ պիտի տեսնէր զայն , սակայն այս վերջին տեսակցութիւնը ռճքան աւելի սրտի մօրմօք պիտի պատճառէր քան գոհունակութիւն : Առանց մկրտուելու վերադառնալուն համար ալ յուսովնէս կը գտնուէր , տխուր և լռիկ ճամբան կը շարունակէր . և Կիզիլհար , որուն աչքերը չէին կրնար չհմայուիլ իրեն յանձնուած օրիորդին հրապոյրներէն , չէր համարձակեր վրդովել անոր վիշտը : Իր երկու հետևորդները սակայն ժամանակ անցընելու համար սկսան բարձրաձայն խօսիլ և իրարու պատմել այն խորհրդաւոր զրոյցները որոնք կը պատմուէին դրացի ժողովրդոց չաստուածներուն՝ մանաւանդ Վօտընի վրայ : Կիզիլհար ետին դարձաւ . «Բրիւտըրտ ,» ըսաւ յանդիմանական շեշտով մը , «ռճքան անգամներ պատուիրած եմ քեզի որ թեթեւութեամբ չխօսիս սատանային վրայ :» «Վօտընն է սատանան ,» հարցուց Պիլիհիլտ : Կիզիլհար այս հարցումէն յանկարծակիի եկած պահ մը վարանեցաւ , սակայն քիչ վերջը յարեց .

«Օր մը Ալպեաններուն անդիլի կողմէն եկող քահանայի մը հանդիպեցայ , Հեթանոս ժողովուրդը իր չաստուածներէն դարձնելու լաւագոյն միջոցն է , ըսաւ ինձ , ըսել անոնց թէ սատանան և իր հրեշտակներն են անոնք , և այս խորհուրդը գէշ չթուեցաւ ինծի :» «Սակայն իրաւ չէ այդ ,» յարեց դեռատի աղջիկը «և ինչ որ իրաւ չէ պէտք չէ որ ըսուի :» «Ս. Պօղոս չըսե՞ր մեզի սակայն թէ ինչ որ կռապաշտները կը զոհեն սատանային կը զոհեն :» «Կ'ըսէ նաև թէ կուռքը ոչնչութիւն մ'է : Դուն ինքդ դատէ , Վօտընը գոյութիւն ունի՞ :» «Անշուշտ ոչ :» «Սակայն խաւարին իշխանը կայ , անկեալ հրեշտակներուն պարագլուխը : Խաբէութիւն է ըսել մարդոց թէ Վօտըն մը կայ , զայն պաշտեն ալ խաբէութիւն է և հաճոյք կը պատճառէ

անոր որ ստուգեանց հայրն է : Յանցանք մը գործած կրնաս ըլլալ երբ ըսես քու ծառայիդ թէ Վօտընն է ստուգեանց հայրը և խաւարին իշխանը : Մինչև հիմա Վօտընի վրայ խորհած է իբր մօրուսաւոր ծեր մարդ մը , ձերմակ ձիւն մը և կամ երբեմն հովին վրայ հեծած որ իր անհաւատարիմ կինը կը հալածէ : Հաւանականաբար Բրիստոսի հակառակորդը , սատանան , պիտի երեւակայէ ատանկ ծիծաղելի ուրուական մը և եթէ Աստուծոյ մարդիկը ըսեն իրեն , «Վօտըն գոյութիւն չունի ,» և զուն ըսես իրեն , «Վօտընը սատանան է՝ ինչպէ՞ս կրնայ չխորհիլ թէ Ս. Գրոց պատմութիւնները աւելի արժէք մը չունին քան Վօտընի և անոր նմաններուն զրոյցները :» «Իրաւունք ունիս ,» գոչեց Կիզիլհար , ակներև դարմացումով մը նայելով իր ընկերոջ : Մինչև այդ վայրկեանին շատ քիչ նշմարած էր դեռատի աղջկան գեղեցկութիւնը , թէև անոր հրապոյրը աննշմար անցած չէր . սակայն դիտած էր զայն իբրև իր պահպանութեան յանձնուած մէկը և զիրքով ալ իրմէ շատ վար :

Ո՛րքան մեծ եղաւ իր դարմանքը երբ տեսաւ թէ կին մըն էր այդ խօսքերը խօսողը . խօսած ատենը իր դէմքը կը լուսաւորուէր , դարմանալի լոյս մը կը չողար իր աչքերէն . գեղեցիկ էր արդարեւ , չէր կրնար չխոստովանիլ անոր բովանդակ էութեան վեհ չնորհալիութիւնը : «Հայր Դաւիթ ըսած է ինծի ,» շարունակեց դեռատի աղջիկը , «թէ այդ պապական քահանաները ճշմարտութեան և խաբէութեան տարօրինակ խառնուրդ մը կը սորվեցնեն , Բրիտանիոյ մէջ ժողովուրդին միտքը կը չփոթեն : Որպէս զի կարենան հեթանոսները աւելի մեծ թուով սիրաշահիլ , կը թոյլատրեն որ իրենց հեթանոսական սովորութիւններէն մի քանին շարունակեն կիրարկել անոնք միայն փոխելով թերեւ : Այս վերջինը սակայն աւելի դարձելի է քան առաջինը , որովհետեւ Բրիստոնեայ ըլլալու յաւակնոտութիւնը ունի :

Աստուծոյ մարդիկը պապական այս քահանաներուն ձեռքէն շատ նեղութիւն կը կրեն , որովհետեւ Բրիտանոնական վարդապետութեանց և հեթանոսական սովորութեանց այս խառնուրդը կ'ատեն , կէս առ կէս եղած բաներէն չեն ախտփիր և ունէ մէկը չեն մկրտեր մինչև որ իր մեղքերուն վրայ չզղջայ և ամբողջ սրտով Աստուծոյ չդառնայ : Այդ քահանաները կ'արհամարհեն մեր արքաները և արքանայրերը , որովհետեւ անոնք առաքեալներուն պէս ամուսնական սուրբ կեանքով կ'ապրին : Հոռմի Պապն իսկ կը յամառի այն վարդապետութեան վրայ , որ Ս. Գրոց մէջ ոչ մէկ տեղ նշանակուած է , իբ-

րե թէ մեզք մը եղած ըլլար եկեղեցւոյ պաշտօն-
եայի մը ամուսնանալ :»

«Ի՛նչ յիմարութիւն ,» բացազանչեց Կիզիլնար ,
«անաւարակոյս ,» և սակայն վարսնեցաւ . «ան-
տարակոյս ,» պիտի ըսէր , «եթէ ամուսնութիւնը
մեր Իսլամական հասարակութեան մէջ ալ ար-
գելուած ըլլար , վախ չկար որ եղբայրներէն մին
ամուսնութեան առնել չուզէր ան որ մարդուն
սիրտը կը հրճուեցնէ և զոր ետ պիտի ուզէի սիրա-
շահիլ :» Սակայն նկատի առնելով որ Պիլիհիւտ իր
մօր մահուան անկողնոյն քով կը փութար , իր այդ
խորհուրդը զսպեց : Երկար ատեն թերեւս անոր
հանդիպելու առիթը պիտի չունենար , ուստի անուղ-
ղակի կերպով անոր հասկցնելու փափաքին չկըր-
ցաւ զիմաղիւր . ինչ որ ուղղակի կերպով չհամար-
ձակեցաւ ըսել : «Աստուծոյ մարդիկը ,» ըսաւ քիչ
մը վերջ , «արգելուած չեն իրենց հասարակութե-
նէն դուրս կլին մը փնտռելու :» «Օ՛հ , ո՛չ ,» պա-
տասխանեց Պիլիհիւտ , «իրենց ուզածին հետ կըր-
նան ամուսնանալ , պայմանաւ որ հեթանոս աղջիկ
մը չըլլայ ան : Իրենց կիները պարտին անկեղծ ,
եռանդուն և խոնարհ Քրիստոնեաներ ըլլալ : Եղ-
բայր Հուկպըլտ , օրինակի համար , դարձի եկողի
մը հետ ամուսնացաւ և ան իր ամուսնոյն սուրբ աս-
պարէզին մէջ աստուածաժախ և հաւատարիմ գոր-
ծակից մը եղաւ :» «Ուրեմն ,» յարեց Կիզիլնար ,
«Աստուծոյ մարդիկը իրենց աղջիկները անպատճառ
իրենց հասարակութեան մէջէն մէկու մը հետ ա-
մուսնացնել պիտի չուզէին , անոնցմէ մին թերեւս
պիտի կարենար ուրիշ երկրի մը մէջ հաստատուիլ
իր ամուսնոյն հետ , եթէ ուզէր : «Արդարեւ կը յի-
շեմ ,» շարունակեց ան , «անցեալ տարի մեր ար-
ժանայարգ Ռիւբըրդ արքային աղջիկներէն մին Պա-
վարիսցիի մը հետ ամուսնացաւ Թէնսոյի տունէն :»

Ենթադրենք թէ օր մը մէկը , որուն տունը ոչ
Նիւհայմի և ոչ Ուրդսպըրկի մէջ է իր երիվարին
քայլերը դէպ ի այս կողմը ուղղէ յուսալով Պիլի-
հիւտը իրեն կնութեան առնել և եթէ ան յօժարի
դայն կնութեան առնել , արգելք մը պիտի չըլլայ
որ երկուքը երջանիկ ամուսնութիւն մը կնքեն :
«Սակայն ,» շարունակեց ան մինչ դեռատի աղջիկը
կարմրելով դէմքը անդին կը դարձնէր , «այս տե-
սակ ենթադրութիւններու ատենը չէ հիմա , ոչ թէ
սիրոյ երաժշտութիւնը , այլ մահուան երգն է որ ա-
կանջներուդ մէջ կը հնչէ , կը մաղթեմ որ Աստ-
ուած իր գթութեամբ խնայէ մօրդ , քու մկրտու-
թեանդ ներկայ ըլլալու ուրախութիւնը տայ ա-
նոր , և ասանկ աղջկան մը մայրը ճանչնալու ու-
րախութիւնն ալ չնորհէ ինծի :» «Իր կամքը թող

ըլլայ ,» ըսաւ Պիլիհիւտ մեղմիւ , մինչ արցունքները
այտերէն վար կը հոսէին :

Կիզիլնար լռեց , իր խորհուրդները աղօթքով
վեր բարձրացան . եթէ այդ աղօթքը լսուէր , Պիլի-
հիւտի մայրը մահուան դռներէն ետ պիտի դար-
ձուէր և այն ատեն իր սրտին փափաքը պիտի չի
ծածկէր անկէ . մայրը ինք աղջկան հաւանութիւնը
պիտի առնէր և իր ձեռքերով պիտի օրհնէր դայն
որ ապագային իր որդին պիտի կոչուէր և իր սի-
րական զաւակին օրինաւոր պաշտպանը : Մինչ իր
խորհուրդները այսպէս թեւ առած կը թռչէին , ան-
տառ բացուեցաւ իրենց առջև , քայլ մը ետ , և
Նիւհայմ իրենց աչքերուն առջև տարածուեցաւ :
Կիզիլնար զգաց թէ սիրտը կը բաբախէր , սակայն
խեղճ Պիլիհիւտի սիրտը իր բաբախումները դադ-
րեցնելու վրայ էր : Աղօթատեղիէն հաղորդութեան
վեհ երգը կը բարձրանար հովերուն թևերուն վրայ ,
Յանկապատին դուռը փակուած էր և պահպան-
ուած . պահպանը սակայն կը ճանչնար մօտեցող
աղջիկը , առանց յապաղելու դուռը բացաւ . «Աղէկ
ըրիւր որ եկար ,» ըսաւ , «մայրդ մեռնելու վրայ է :»

ՃՈՒԼԻ ՍԸԹԸՐ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՆԻԿՈՄԻԳԻՈՑ

ԳԱԽԱՌԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

(Տեղւոյ անկոթ-բէռն պարճաւոր համաւարտած)

Գաւառական Ժողովը այս անգամ գումարուե-
ցաւ Ատաբաղարի մէջ Փետր. 14 և 15ին (Ը. Ե.) :
Ժողովը բացուեցաւ պաշտամունքով մը : Ժողովին
քնական անդամ արձանագրուեցան Վեր. Տր. Չէմ-
պըրս , գաւառիս միսիոնարը և ժողովին նախագահը .
Վեր. Յովսէփ Ճէճիգեան , հովիւ Ատաբաղարի եկե-
ղեցիին . Փառնակ Իսքէնտէրեան , հովիւ Իզմիտի .
Կարապետ Էֆ. Գոնտայեան , գաւառիս Ազգապետը .
Տր. Ս. Գավալճեան Էֆ. , նուիրակ Ատաբաղարի .
Յովհաննէս Էֆ. Մոմճեան , նուիրակ Իզմիտի . Յա-
րութիւն Էֆ. Բիւրքճեան , նուիրակ Պարտիզակի :
Վեր. Յովսէփ Ճէճիգեան 1908 տարուան համար
նախագահ ընտրուեցաւ : Պրն. Բենիամին Արա-
համեան , Թամըզի ուսուցիչ-բարոգիչը , և Ատաբա-
ղարի վարչութեան անդամները հրաւիրուեցան իւր-
եւ պատուոյ անդամներ ժողովին ներկայ նխառե-
րուն : Իզմիտի եկեղեցիին նուիրակը Սապանճայի
համար 1 1/2 ոսկի յանձնեց ժողովին : Պարտիզակի
և Ատաբաղարի եկեղեցիները մէկ մէկ ոսկի տուին
Գաւ. Ժողովի ծախքերուն համար : Նկատելով որ
Աւետարանչական գործէն 987 դահ. պարտք մնա-
ցած էր , ժողովը որոշեց որ եկեղեցիները 356ական
դահ. տալով սոյն պարտքը գոցեն : Ատաբաղարի ե-

կեղեղեցին իր բաժինը վճարեց : — Ժողովը ցաւ ի սիրտ ընդունելով Սարգսուղանի քարոզիչ-ուսուցիչ Բավկիտիս Է. Բի. հրաժարականը , որոշեց արձանագրել անոր Սարգսուղանի մէջ կատարած աշխատութեան զննատուումը :

Մանչեսթր 1903 Սեպտ. 10/23 թիւին մէջ գրուած «Խաչվերաց» յօդուածի վրայ եղած խնդիրը փակուած սեպտեմբալ : — Պարտիզակի նուիրակը ծանոյց թէ որչափ որ Ժողովի նախկին կարգադրութեան համեմատ ջանացեր են պաշտօնեայ մը գտնել , բայց չեն յաջողած , ուստի ուսուցիչը Յովսէփ Է. Բի. Հայկազեանը բեմն ալ կը լեցնէ : — Ժողովը Իզմիտի հովիւի հրաժարական նամակը կարդալով և բացատրութիւններ լսելով որոշեց սոյն հրաժարականի նկատառումը յետաձգել յաջորդ Գաւ. Ժողովին : Սապանձայի Ժողովրդեան խնդրանաց համաձայն Ժողովը Պրն. Ազատի Շմաւունեանը իբր ուսուցիչ-քարոզիչ վերահաստատեց իր պաշտօնին մէջ : Գրնձըլարի Ժողովրդեան խնդրագիրը Ատաբաղարի վարչութեան ուշադրութեան յանձնուեցաւ : — Ժողովը ըստ խնդրանաց Թամըզի Ժողովրդեան , անոնց ուսուցիչ-քարոզիչ Պրն. Բենիամին Արքահամեանի բարւոք ծառայութիւնը զննատուելով մէկ տարուան համար եւս վերահաստատեց զայն իր պաշտօնին մէջ և իրողութիւնը չնորոնկալութեան գրով մը հաղորդեց Մր. Փօլ Իսկեանի , յիշելով թէ անոր նուէրն է որ կարելի կ'ընէ Ժողովին այս կարգադրութիւնը : Գանձային յանձնախումբը Ժողովին մատուց Պորտէն եկած նպաստի գումարը գաւառի եկեղեցիներուն և զրպրոցներուն բաշխելու գործին տեղեկագիրը որ ընդունուեցաւ ինչ ինչ փոփոխութիւններով : Կիրաւի առաւօտեան պաշտամունքին քարոզեց Վեր. Փ. Յ. Իսքէնտէրեան : Կէսօրէ վերջ տեղի ունեցած պաշտամունքին մէջ մաս առին Վեր. Տր. Չէմպլըս և Վեր. Փ. Յ. Իսքէնտէրեան : Ե. Բ. Ընկերակցութեան հրաւերով զիշերային Ժողով մը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Վեր. Տր. Չէմպլըսի , որուն մէջ Պ. Բենիամին Արքահամեան ուղերձ մը խօսեցաւ և մասնաւոր երգեր երգուեցան և աղօթքներ մատուցուեցան :

Փ. Յ. ԻՍԿԵՆՏԵՐԵԱՆ

ՍԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 5—11

Կէր. Յոր. ԼԴ. 29-37 : Այս գլխուն մէջ Յորի վրայ Եղիսուսի յանցանք զննել չիտակ չէ , և անոր Յորի տուած պատասխանը գոհացուցիչ չէ : Բայց 32 համարին մէջ անոր տուած խրատը կրնանք պահել ամէն մէկս . «Չտեսածս դուն ինծի սորվեցուր :»

ԲԼ. ԼԲ. : Թէեւ Աստուած մեծ է և մարդէն բարձր ,

և մարդ չկրնար վնաս մը տալ Աստուծոյ , բայց Աստուած , իբրեւ երկնաւոր Հայր , մարդու բարոյականին նկատմամբ անփոյթ չէ : Ան մեր նեղութիւններուն ատենը նեղութիւն կրեց , և մեր մեղքերը անոր հարչարանք կրելով քաւութիւն ընելուն պատճառ եղան : Աստուած մօտ է մեզի :

ԴԼ. Յոր. ԼԶ. 13-22 : Իրաւ , ո՞վ կրնայ Աստուծոյ պէս սորվեցնել (հմր. 22) : Ան կը բանայ մարդուն ականջը նեղութեան ատեն և շատ անգամ վիշտն ու տառապանքը մարդու աւելի աղէկ լսել կու տան Աստուծոյ ձայնը : Բայց որչափ մարդիկ երբ յաջողութեան մէջ են և հանգիստ , Աստուծոյ ձայնը լսելու համար պէտք ունին որ ականջներին բացուի :

ԴԼ. Յոր. ԼԷ. : Որովհետեւ այս միջոցին Եհովայի ներկայութիւնը յայտնող փոթորիկ ելած էր (հմր. 2) , Եղիսուս աւելի ջերմ գգացումով Աստուծոյ մեծութիւնը կը հաստատէ և Յորը հեղութեան կը հրաւիրէ : Պէտք է որ ժամանակ ժամանակ մտածենք Աստուծոյ մեծութեան վրայ , և զգանք թէ այն մեծութեան առջեւ անդօր ենք և կախման վիճակ մը ունինք :

ԵԼ. Յոր. ԼԸ. 1-25 : Ո՛րչափ յաճախ սոգիտուկան և անխմատ խօսքերով խորհուրդը կը նսեմացնենք : Յոր չգիտնալով իրեն համար Աստուծոյ խորհուրդը , յարմար անյարմար նշանակութիւններ կու տար անոր և խնդիրը կը նսեմացնէ , այսինքն մութի մէջ կը ձգէ : Երբ աղէկ չենք գիտեր մեր կեանքին մէջ և տիեզերաց կառավարութեան մէջ Աստուծոյ խորհուրդը , սոգիտական խօսքեր չխօսինք : Աստուծոյ խորհուրդները լաւ հասկնալու համար հնազանդ սրտով աշխատելու ենք զԱնիկա տեսնել :

Ո՛ր. Յոր. Խ. 1-14 : Եհովա ԼԸ. և ԼԹ. գլուխներուն մէջ Բնութեան ոյժերուն և կենդանեաց կեանքին մէջ յայտնուած իմաստութիւնը յիշած էր : Անոր առջեւ Յոր իր անզօրութիւնը և նուաստութիւնը կը խոստովանի (Խ. 4 , 5) : Հիմա ալ Եհովա կը ձեռնարկէ Յորի հասկնել թէ Յոր Աստուծոյ իշխանութիւնը խափանելու փտանդին մէջ կը գտնուի Աստուածային յայտնութիւնը նախ մեր անզօրութիւնը կը յայտնէ մեզի :

ՇԲ. Յոր. ԽԲ. : Եհովա Խ.ին վերջը Բեհեմովթը և ԽԲ.ին մէջ Լեւիթանը կը նկարագրէ : Յոր Աստուծոյ փառքին յայտնուելէն այս անգամ ալ կը զգայ և կը խոստովանի իր մեղաւոր ըլլալը : Եթէ մարդ հաւանի Աստուծոյ հարցնել և սորվիլ , Աստուած կը սորվեցնէ անոր : Աստուած կը սորվեցնէ ոչ թէ մեր յուսացած կերպով , այլ մեզի համար ամէնէն օգտակար կերպով :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՌՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ
ԴԵՍՊԱՆԻՆ

Օսմ. պաշտօնատարներ, զիւանագիտական մարմնէն և Անգղ. դադուլթէն անդամներ ցաւակցական այցելութիւն տալ շարունակեցին մինչև կիրակի օր Անգղ. դեսպանուհի Լէտի Օ'Քոնըրի : Հանգուցեալ դեսպանին մարմինն քով միշտ կը հսկէին Թոմ-Թոմ փողոցի Ֆրանչիսկեան Գոյրեր , որոնց քով կը զըտնուէին շարունակ Լէտի Օ'Քոնըրի , Անգղ. դեսպանատան գործակատար Մր. Պարքէյի կինը , դեսպանուհիին մտերիմ բարեկամուհիները և Արքա Տէլպէք : Անգղիոյ Թագաւորը չքեղ ծաղկեպսակ մը դնել տուած էր Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնըրի դագաղին վրայ : Ուրիշ ծաղկեպսակ մը դրուեցաւ յանուն Պուլկարիոյ իշխանին : Նաև բազմաթիւ ուրիշ ծաղկեպսակներ դրուեցան Մեծ Եպարքոսի , փաշաներու , կոմսերու և կոմսուհիներու , դեսպաններու և դեսպանուհիներու , զանազան ընկերութիւններու , վաճառականներու , ազնուական տեարց և տիկնանց և երեւելի բազում անձնաւորութեանց կողմէ : Երկուշաբթի ժամ 4.30 (Ը. Ե.) հանգուցեալին մարմինը դրուեցաւ դագաղը : Ներկայ էին Անգղ. դեսպանատան գործակատար Մր. Պարքէյ և բարձրաստիճան պաշտօնատարները , Սը. Անթուան եկեղեցւոյ Տ. Ալֆոնսօ երէցը և Արքա Տէլպէք : Ժամ 7ին հասաւ առաջնակարգ մեռելակառքը : Իսթմի նաւազները անոր վրայ փոխադրեցին դագաղը որ Սէնթ Էսփրի եկեղեցին տարուեցաւ : Մարմինը յանձնուեցաւ Սէնթ Էսփրի եկեղեցականներուն Սը. Անթուանի մեծաւոր Տ. Գանէվի կողմէ , և դագաղը զետեղուեցաւ մահաբեմին վրայ , որու շուրջ դրուեցան ծաղիկներ , ծաղկեպսակներ , կանաչ ոստեր , նաև կերոններ : Ամբողջ գիշերը դագաղին քով հսկեցին կրօնաւորուհիներ և երէց մը : Յուզարկաւորութեան հանդէսը Բշ. առաւօտ տեղի ունեցաւ փառաւոր չքով : Պապական նուիրակի փոխանորդ Տ. Պարկոմանէրօ Սէնթ Էսփրի եկեղեցւոյն մէջ ժամ 9.30ին (Ը. Ե.) թիւ Պատարագ մատուց : Եկեղեցին պատած էր համակ սևերով : Այս սիւնազարդ տաճարին բոլոր սիւներն ամբողջ սևաւորուած էին և խոյակները մինչև վերնատուն սպիտակ երիզաւոր սև օթոցով պատած էին , որոնց մէջտեղը սպիտակ խաչ մը կար : Եկեղեցին ամբողջ յատկացած էր հրաւիրեալներու , բայց եկեղեցւոյն բակը և Փանկալթիի փողոցը մինչև Թագսիմ անհամար բազմութեամբ լի էր : Կայս. ներկայացուցիչներն էին Թէվֆիկ փաշա , Ղալիպ փաշա , Նովիաննէս փաշա , Սէլիմ Մէլամէ փաշա և Յուսէփ փաշա : Խարիճիէն և Պետական Խորհուրդը կը ներկայացնէին բարձրաստիճան պաշտօնատարներ : Ներկայ կը գտնուէին

Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող Գերմանացի փաշաները և բոլոր դեսպանները իրենց զխաւոր պաշտօնատարներով : Հայոց Պատրիարքին կողմէ՝ Պատրիարքական փոխանորդը , Գնէլ Վրդ. և Արիս էֆ. : Բողոքականաց կողմէ՝ Ազգապետ Յակոբ էֆ. Պօյաճեան : Հայ Հոռմէականաց կողմէ երկու վարդապետներ , Միթիթարեանց կողմէ Հ. Գալէմբեարեան , Թղթատարական վարչութեան կողմէ Մելքոն էֆ. : Տաճարին մէջտեղը դագաղը կը կենար մահաբեմին վրայ : Ծաղկեպսակներ պատած էին մահաբեմը և սևով պատած բազմաթիւ բարձր կերոններ կը վառէին : Բոլոր երգեցողութիւնը քառաձայն էր մեծ երգէտի ընկերակցութեամբ : Դամբանական չխօսուեցաւ : Արարողութիւնը , որ ժամ 3.15ին սկսաւ , վերջացաւ ժամը 4ին : Ծաղկեպսակները մեռելակիր կառքին վրայ զետեղուեցան : Ապա ութ Անգղիացի նաւային պաշտօնակարներ վերցուցին մահոկէնիէ դագաղը , կապաբայ ուրիշ դագաղի մը մէջ : Դագաղին ծոպերէն բռնած էին դեսպանները : Դագաղին աջ կողմը առաջին գծին վրայ ծոպը բռնած էր Գերման դեսպանը և ձախ կողմը առաջին գծին վրայ՝ Ֆրանսական դեսպանը : Յուզարկաւորներուն մէջ կը գտնուէին նաև Իտալական , Ռուսական և Պարսկական դեսպանները : Դեսպանները ամբողջ իրենց հանդիսական համազգեստները հագած էին : Ամենէն զարդարուն համազգեստը Պարսիկ դեսպանին էր , որուն հետ եկած էր Յովհաննէս Խան : Դագաղին անմիջապէս ետէն կու գային դեսպանին աղջիկները , յետոյ Անգղ. դեսպանատան պաշտօնէութիւնը , և ասոնց անմիջապէս կը յաջորդէին Կայս. ներկայացուցիչ քաղաքային և զինուորական փաշաները : Մեռելակիր կառքին առջևէն կ'երթար Օսմ. նուագաւորաց խումբը , որ Եւրոպական համալսարան մահերգներ կը նուագէր : Յետոյ կու գար Օսմ. հետեակազօրաց գումարտակ մը՝ հրացանները չրջած : Ասոնց կը յաջորդէր Անգղիացի , նաև Գերման , Իտալական և Ռուս նաւազներու խումբեր : Մեռելակիր կառքին կը հետէին Պալատան գոյ երկու լանտոներ , որոնց մէջ էր հանգուցեալ դեսպանին ընտանիքը : Յետոյ Կայս. ներկայացուցիչները իրենց կառքերով , ապա դեսպանք և միւս հասարակութեանց ներկայացուցիչներ և այլ հրաւիրեալք : Յուզարկաւորութեան թափօրը ուղղակի Գապարթաշ տարուելով դեսպանական շոգեմակոյիկին մէջ դրուեցաւ և ճամբայ ելաւ դէպի Հայտարփաշա : Անգղ. դեսպանատան պահականաւին նաւազներուն կողմէ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան , նմանապէս Կ. պոլսոյ միւս դեսպանատանց պահականաւերու նաւազներուն կողմէ : Օտար պահականաւերը ողջոյնի արարողութիւն կատարեցին երբ դագաղակիր շոգեմակոյիկը իրենց առջևէն անցաւ : Հետեւակազօրաց զումարտակը թափօրին հետեւեցաւ մինչև Գապարթաշ : Անկէ շոգեմակոյիկը Հայտարփաշա գնաց , և գերեզմանատան մէջ ալ զինուորական պատիւներ ընծայեց :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ա.Բերկե. Նիւ Եորքի մէջ ցուցահանդէս մը բացուած է քաղաքին բնակչութեան ահռելիօրէն հոծ և խռնեալ վիճակը լուսաբանելու համար : Աղքատաց բազմաթիւ բնակարաններու մեղրամոմէ պատրաստուած օրինակները (մոտէլ) կը պատկերացնեն հազարաւոր մարդոց կենդանիներու նման իրարու վրայ խռնուած աղտեղի և վատառողջ պայմաններու մէջ : Կ'ըսուի թէ Մէնհէթընի մէջ շատ տնախումբեր մէկ ահրճին վրայ մինչև 1,000 անձեր կը պարունակեն : Անցեալ տարի Նիւ Եորքի մէջ հաստատուած գաղթականներուն թիւն էր 200,000, և կը հաշուուի թէ 12 տարիէն քաղաքին բնակչութիւնը 7 միլիոն պիտի ըլլայ հաւանօրէն : Այսու հանդերձ պայծառ կողմ մըն ալ կայ : Ամէն տեսակ իբր 50 կազմակերպութիւններ յոյժ դործնական եղանակներով կը դործեն այս վիճակները մամուլէ չլռ նպատակաւ ներմուծելու համար այգօրինակ բնակարաններու պատկանեալ օրէնքներ, մասնակներու խաղի գետիններ հայթայթելով և ագարակային գաղութներ հաստատելով : — Կառավարիչ Հիւզ արշաւի մրցախաղերու դէմ իր անողորբելի պայքարին մէջ վերջապէս յաջողած է արթնցնել հանրային զգացումը, և կը կարծուի թէ պիտի ընդունուի իր պաշտպանած ծրագիրը : — Միացեալ Նահանգներու Արեւմտեան կողմերէն կը տեղեկագրուի թէ կը շարունակուի ճարտարուեստի զարգացումը : Հանրօգուտ ձեռնարկներ, զոր օրինակ ելեկտրական լուսաւորում, փողոցի երկաթուղիներ, ոյժ արտադրելու մեքենաներ գրեթէ անցեալ տարուան պէս կը շարունակուին : Մինչ չէնքերու շինութիւնը քիչցած է Նիւ Եորքի և Արեւելեան քանի մը քաղաքներու մէջ, նոյն չէ բանը սակայն Արեւմտեան քաղաքներու մէջ, և սակաւութիւնը փոքր է անցեալ տարուան հետ բաղդատմամբ : Միլուսքի աւելի չէնքերու արտօնագիր տուաւ Փետրուարի մէջ քան տարի մը առաջ : Մօտերս կարեւոր արտօնութիւններ շնորհուած են ելեկտրաշարժ շոգեկառքերու համար, և ապագան քաջալերական է ելեկտրական ճարտարուեստներու համար : Պոլտուին Վայրաշարժի Գործարանները Մարտ 11ին իրենց խոշոր վայրաշարժներուն երկու երրորդը ծախեցին : Անգործ մնացած բեռնակառքերու թիւը չարթէ չարթ կը պակսի : — Մ. Պրայսի Օթովայէ վերադարձէն ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին ի մասին գաշնադիրներու, որոնցմով, կը յուսացուի թէ, պիտի լուծուին ինչ ինչ խնդիրներ Քանատայի և Միաց. Նահանգներու

մէջտեղ, նաև Նիւֆընտլէնտի ձկնորսարաններու վէճը իրաւարարական առեանի պիտի յանձնուի, և ընդհանուր իրաւարարական դրութիւն մը պիտի հաստատուի Մեծ Բրիտանիոյ հետ : — Նիւ Եորք Թայմս Ուէյսի Իշխանին Քանատա այցելութեան նկատմամբ խօսելու առթիւ եռանդուն յոյս կ'արտայայտէ թէ Իշխանը թերեւ Միացեալ Նահանգներն ալ պիտի այցելէ : — Գնդ. Ճորձ Հարվի, հանրաժանօթ խմբագիրը Հարֆըր Ուէյսի և Նիւթն Ա.Բերկե Րիֆի, հրապարակագրութեան վրայ կարգ մը բանախօսութիւններ կ'ընէ Եէյլ Համալսարանին մէջ : Իր գաղափարականները յայտնելու առեւ թէ լրագիր մը ինչ ըլլալու է, կ'ակնարկէ Լոնտոնի Թայմսին, իբրև լրագրի մը որ կէտ նպատակին լոկ դրամ շահն ընելու նուաստութենէն ղերծ մնացած է, և կոչած է զայն «ամենաաղատ, մեծագոյն և ամենաազդեցիկ Անկլիսաքսոն թերթը» : — Փէնսիլվանիա երկաթուղւոյն համար շինուող չորս փապուղիներուն վերջինը, Նիւ Եորք Նահանգի Արեւելեան Գետին ներքեւէն, բացուեցաւ Մարտ 18ին : Հիմա այդ գետին ներքեւէն անցնող ութ փապուղիներ կան : Միւսոյն օրը Պէնսիլվանիոյ կողմէ կամուրջներով կատարելապէս կապակցուեցաւ Մէնհէթընի և Լոնկ Այլընտի հետ :

Քանադա. Հրամանագիր մը հրատարակուած է որ կ'արգելէ Ապրիլ 15էն ետև Քանատա ելլելը ունէ անձի, որուն անցագիրը վճարուած է ամբողջ կամ մասամբ ունէ բարեսիրական կազմակերպութենէ մը կամ հանրային դրամէ, եթէ գրաւոր արտօնութիւն մը ստացուած չէ ի Լոնտոն Քանատայի գաղթականութեան օգնական վերատեսուչէն : — Ճափոնցի ձկնորսներու Անգլիական հպատակութիւնը արգելելու ձեռնարկը հակաճափոնական շարժման նոր ձև մըն է : — Վաշինգթոն. Մոնթիլըլ հասնող 149 Հնդիկներուն ըսուելէ ետև թէ կրնան ցամաք ելլել, պաշտօնական անձինք Օթովայէ հրահանգ առնելով հրամայեցին որ անոնք ամէնն ալ հեռացուին կառավարական ժողովին որոշման համաձայն :

Իպտան. Հիմա հաւաստուած կը թուի թէ Մոնաքոյի իշխանը Հոռոմ պիտի հասնի ամսոյս 28ին, նպատակաւ որ իր բանախօսութիւնները ընէ Ուլկիանագրութեան վրայ Իտալիոյ Արքունի Աշխարհագրական Ընկերութեան առջև : Իշխանը պիտի զայ իբրև պարզ անհատ մը ի պատասխան հրաւերի մը զոր այդ ընկերութիւնը ուղղած էր անոր, իբրև գիտութեան մասնաւոր ձեռնարկ մը նշանաւոր մէկ մասնագէտին : Սակայն Վատիկան Հոռոմայ Մոնաքոյի ղեկանադիտական ներկայացուցչին ըսած

է թէ Իշխանին այդ այցելութիւնը կրնայ նկատուի մէկ իմաստով միայն և թէ զանիկա բողոքի պատճառ կը նկատուի : Կը յիշուի թէ Իշխանը իբրեւ անհամ տէրութեան մը , որ զիւսանադիտական յարաբերութիւններ կը պահէ Սուրբ Աթոռին հետ , հակառակ վարուած պիտի ըլլայ Վատիկանի Փաշտօնալիւն , որ չընդունիր թէ որեւէ տիրող Կաթոլիկ իշխան Հոռոմ կրնայ գալ , բայց միայն յարգանք մատուցանելու համար Պապին : Իշխանը , եթէ զայ , բնականապէս բարեկամական ընդունելութիւն պիտի գտնէ Կաթոլիկութեան քով : Նաեւ անիկա առաջին Կաթոլիկ Իշխանը պիտի ըլլայ , բայց ի նախագահ Լուպէէ , որ 1870էն հետէ կոտորած ըլլայ այս պայմանագիրը :

Ռոմա . Մենամարտ մը տեղի ունեցաւ Զօր. Ֆոքի և Զօր. Սմիրնոֆի մէջտեղ : Վերջինը սաստիկ վիրաւորուեցաւ : Զօր. Ֆոք ասպարէզ կարգաց Զօր. Սմիրնոֆի , այն յիշատակագրին պատճառաւ զոր ան դրեց Փորթ Արթըրի պաշարման մասին , և զոր Զօր. Ֆոք իր պատուին և համբաւին վիրաւորիչ կը նկատէր : Կայս. անձնապահ հեծեալ զինուորներու գունդին սպաներէն ոմանք և քանի մը տիկիններ ներկայ գտնուեցան մենամարտին , որ տեղի ունեցաւ վերոյիշեալ հեծեալ զինուորներու զարոյցին մէջ : Երկու մենամարտողները 20 քայլ հեռու կայնեցան իրարմէ , առանց բարեկիւր : Պայմաններն էին փոխադարձաբար կրակ ընել իրարու վրայ մինչեւ որ առաջին անգամ տրուէ հոտ : Զօր. Սմիրնոֆի երկրորդ հարուածը անցաւ Զօր. Ֆոքի վերաքկուին մէջէն , և Զօր. Ֆոքի երրորդ հարուածը վիրաւորեց անոր հակառակորդը փորէն : Ասոր վրայ մենամարտը դադրեցաւ : Զօր. Սմիրնոֆ պատգարակով փոխադրուեցաւ Կայս. անձնապահ զինուորներու հիւանդանոցը , ուր հասկցուեցաւ թէ գնտակը խոր թափանցած էր : Զանիկա հանելու գործողութեան խնդիրը պիտի որոշուի Ռէօնթկէնեան ճառագայթով քննութենէ ետքը : — Երեկոյեան թերթ մը կը զրէ թէ Զօր. Կորպաթովսքի մենամարտի ասպարէզ կարգացած է Զօր. Ֆոքի : — Զարը Զօր. Սթէօսէյի համար վճռուած մահու պատիժը տասնամեայ բերդարգելութեան փոխած է , հանդերձ զինուորական ծառայութենէ զրկմամբ և աստիճանի կորուստով : — 1908 տարւոյն մէջ նոր նաւերու շինութեան նպատակաւ կառավարական ծրագիրն է 1,123,000 Անգլ. ոսկի մարտանաւերու համար , 96,000 ոսկի ծովառմբակիրներու համար , 70,000 ծփուն աւազաններու համար և 123,000 ոսկի ընդծովաններու համար :

Ասպարէս . Այն տարածայնութիւնները թէ Ֆրանց Եղեմի Կայսրը կը տառապի քիչ մը սաստիկ ցրտառութենէ , փոքր ինչ անձկութիւն յառաջ բերաւ պալատին և պաշտօնական շրջանակներու մէջ : Թէեւ Կայսեր ընդհանուր առողջական վիճակը իբրեւ

սքանչելի կը յայտարարուի , բայց անոր յառաջակալ տարիքը կը պահանջէ որ ամէն նախազգուշութիւն ըլլայ որ ցրտառութիւնը աւելի չգէշնայ : Ուստի ամէն ունկնդրութիւն թողուած է առ այժմ , և Կայսրը Շէօնպրուն իր բնակարանին մէջ պիտի մնայ :

Ասպարէս . Ի տես թայփի վարչութեան փոփոխուելու մասին ելած շատ տարածայնութիւններու , շահեկան է հետագայ պաշտօնական ազդը :

Դատարանին նախագահը Մր. Ուարինթըն վաւերացուցած է համաձայնութիւն մը , ըստ որում ընկերութիւն մը պիտի կազմուի , որ պիտի ստանձնէ թայփի հրատարակման գործը : Մր. Ուարինթըն պիտի ըլլայ նախագահ թերթին տնօրէններուն , որ պիտի բաղկանայ խմբագրութեան ներկայ անդամներէ միայն : Բամբնթուդէր հրապարակ պիտի չհանուին : Ուեէ փոփոխութիւն տեղի պիտի չունենայ թերթին քաղաքական կամ խմբագրական ուղղութեան մէջ : Թերթը պիտի վարէ միեւնոյն խմբագրութիւնը այն անկախ գիծերուն վրայ , որ շարունակուած է այսքան տարիներէ հետէ :

Ֆրանս . Էմիլ Զոլայի մարմինը Փանթէոն փոխադրելու համար 33,000 Ֆր. յատկացնելու մասին կառավարական ծրագիրը Մարտ 19ին առիթ եղաւ նշանաւոր վիճարանութեան մը Դահլիճին մէջ , ուր Մ. Մորիս Պառէ Ակադեմական Ժողովին Պահպանողական և յետաշրջական անդամներուն կողմէ խօսեցաւ , և Մ. Ժոռէ Ընկերավարականաց պետը Հանրապետական անդամներու մեծամասնութեան կողմէ , որ կը գնահատէ «Կամրաստանեմ»-ին համբաւաւոր հեղինակին գործը : Մ. Պառէ փաստաբանեց թէ Էմիլ Զոլա արժանի չէ առաջարկուած պատուին , և Զանայ ցուցնել թէ անոր գիրքերը Ֆրանսայի յարգը իլուցած էին յաջ ստարաց , նաեւ վիրաւորած էին Ֆրանսական խիղճը : Կոչումներ ըրաւ Անաթոլ Ֆրանսէն , ուր կը ցուցուի թէ ոչ մի հեղինակ Զոլայէ աւելի նուստացուցած է մարդկութիւնը :

Ի պատասխանի Մ. Ժոռէս խօսեցաւ պերճարան ջատագովական մը , որուն մէջ Զոլայի ճշմարտասիրութիւնը գովաբանուեցաւ իբրեւ բացատրիչ անոր կեանքին չքնաղ միութեան : Յոյսն ու լուստեսութիւնն էին , ըսաւ , անոր գրութեանց յատկանիշները , մինչ արդարութեան ինպատոտ անոր նշանաւոր ջանքը լուսաւորած է շատ միտքեր : Երբ քուէները ժողովուեցան , տեսնուեցաւ որ 356 երեսփոխաններ Զոլայի մարմինն Փանթէոն փոխադրուելուն ի նպատ և 164ը հակառակ քուէ տուած էին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊԱՐ ՊԵՏԱՅԵԱՆ

Ֆինանսըլար եղուշու Ամէրիգան խան

S. B. COULLOGLOU, Samsoun.

Fournitures Générales pour la Photographie.
AGENT-DEPOSITAIRE pour toute la Mer Noire
Turquie de la Société des PLAQUES
& PAPIERS PHOTO.

GUILLEMINOT & C° PARIS.

4-26

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆԸ

Թաղ. Վ. Յ. Յանքեան

Շինիչ, բարոյացուցիչ և օգտակար:

Գին 5 դահ.

**Կը ծախուի Պոլսոյ և գաւառաց
բոլոր գրաւաճառներուն քով:**

11-20

ԹՂՈՍՏԱՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏ

(Բարե Ժամանակ)

Զատիկի, ծննդեան տարեդարձի և այլ տոնական
օրերու յարմար ծաղիկի պատկեր, նկար և այս երկրի
տեսարաններ կրող, ամէնը տարբեր, 50 թղթատա-
րական քարտ կը զրկուի 1 դահ.նոց 7 թղթաղրոշմի
փոխարէն, կամ 500 քարտ 60 դահ.ի փոխարէն:

Հասցէ Etablissement Horticole de Terapia,
13-26 Cons/ple

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ

Գիտական Բնական-Ֆրանսերէնով

Հեղինակ՝ Պետրոս Զէքի Կարապետեան էֆ.
Տպագրութիւն Տէր Ներսէսեան և Պէրպէրեան
Կազմ Յ. Մատթէոսեան

Երես 875 և 50.000 բառ, ոճ և ասութիւն
Գին 35 դահ., միակ կեդրոնատեղի Պալենց գրատուն

Համակրելի հեղինակին այս հմտալից աշխատա-
սիրութիւնը Թուրք և Հայ բանասէրներէ գնա-
հատուած է մասնաւոր գրութիւններով, որոնք
գիրքին մուտքը կը զարդարեն հեղինակին մեծագիր
լուսանկարին հետ:

Առաջադրական հրապարակ.

Մարտ 21 (Ն.Տ.) 0. Ո. 100

Յորէն, Անատոլու կարծր

ընտիր, քաշը 57-58 փր.,

(Ա.) 54-55: (Բ.) 52-54:

Գարե, Անատոլու ընտիր,

40 փր., (Ա.) 38, (Բ.)

36-37:

Վարսակ, Պանտրմա (նոր),

գրիւը 27-28 դահ., Իզմիտ

(նոր) -, Մէրսին -

Ալեք, Գըրմա տեղային,

պարկը, (Ա.) 89-93, (Բ.)

89-93, Օտեսա (Ա.) 116-

119 դահ., (Բ.) 110-115, (Գ.)

105-106:

[Կի:] Սարգ, 100 քաշ 5 $\frac{1}{5}$ -6 $\frac{1}{5}$ ոս-

Բարեւալ, Ռուս. Պոլսոյ

համար գոյգ թիթեղ 29:

Բրէն, Եղպակն., պարկը

80-88 դահ., Անգղիկն 125-

Րիզոն (Ա.) 46 ֆր.:

Շափար, Թրիէսթէ, կեն-
դրնարը 97 դահ.:

Զէն, Էտրէմիտ, քլոն,

4 $\frac{3}{4}$, Բ. 4 $\frac{5}{8}$, Միտիլի 4 $\frac{1}{8}$ -

4 $\frac{1}{4}$, Այվալը 5-5 $\frac{1}{4}$:

Լաբէա, Տրապիզոն, 100

քաշը, 130-135 դահ., նոյն

մանր 90-95, Սէլանիկ

170-190:

Սիւն, Անատոլու, քաշը

52-54, (Բ.) 44-46, Պա-

լըքէսիր (Ա.) 65, (Բ.) 55-58,

Սիւրիա 60-65, Տարտա-

նէլ 59:

Թէֆէլ, Էնկիւրիւ-Եոզ-

դատ, քաշը 17-19 դահ.:

Բորբ, Անատոլու գըրփ-

մա, քաշը 7-7 $\frac{1}{8}$ դահ.:

Բաթթալ, Հալէպ, քաշը

5 $\frac{1}{2}$, Ատանա 6 $\frac{1}{8}$, Կէյ-

վէ 6 $\frac{1}{4}$, Պալըքէսիր 6 $\frac{3}{4}$

դահ.:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Աւելաբերի ընթերցողներուն արդէն տեղեկութիւն տրուած է թէ Տետրակի Ընկերութիւններուն տետրակներ տպելու համար տուած օգնութիւնը դադարեցնելուն պատճառաւ ձրի տետրակներ պիտի չտանք հիմա, այլ ատիկա պիտի թողնուի անհատներու և ժողովուրդներու, որ տարածելու համար տետրակներ տպապրեն, 100 երեսը մէկ դահեկանի: Նոր հրատարակուած 86 երեսնոց Թէճրիպէ վէ Իզլա անուն տետրակին նման տետրակի մը համար կը ծախուի մէկ դահեկանի, բայց 17 դահ. պիտի վճարուի 20 օրինակի համար: Մեր գիրքերու մթերանոցը այս օրերս քննուելով տեսնուեցաւ որ ունինք 3,000,000 երես տետրակ, որոնց գրեթէ կէսը Հայերէն են, և մնացածը Հայատառ Թուրքերէն, Յունատառ Թուրքերէն և Յունարէն: Ասոնց մեծամասնութիւնը նոր տետրակներ են 128 տեսակ: Իւրաքանչիւր տետրակ 8էն 40 երեսէ կը բաղկանայ:

Հետագայ գիրքերը այսուհետեւ պիտի ծախուին տետրակի գնով: Եւ քանի մը գիրքեր մեր յուշակին մէջ արդէն դրուած են մինչև իսկ տետրակի գինէն ալ ածան: Այս գիրքերը չեն երեւար վարի ցանկին մէջ:

Հայերէն

Կամը	Երես	Գին	Դիւր իջած
Ապրացոյց ճշմարտութեան	160	4½ էն 1¼	»
Ապաշխարութիւն	64	1½ էն ½	»
Հենրիկոս	202	4½ էն 2	»
Մեծ ճշմարտութիւններ,			
լաթակաղմ	406	2½ էն 1	»
փառակաղմ		15½ էն 3	»
Յովսէփայ Պատմութիւնը,			
լաթակաղմ	154	4½ էն 1½	»
փառակաղմ		15½ էն 3	»
Նամակներ առ Մարս	138	2½ էն 1½	»
Ճէսիդայի առաջին Աղօթքը	37	1½ էն ½	»
Խաչ տանող	142	6½ էն 1½	»
Փարոս	36	1½ էն ½	»
Բրիտիկի Հին Նուագարանը	114	2½ էն 1¼	»
Առաւօտեան Չանդակներ	428	3½ էն 1¼	»
Բարձրիկներ	118	3½ էն 1¼	»
Թիփ Լէվիս, լաթակաղմ	223	4½ էն 2	»
փառակաղմ		6½ էն 2	»
Աղօթք Ընտ. և Առանձնիկն.	183	5½ էն 2	»

Հայաստան Թուրքերէն Գրքեր

Պօղոս Բէսուլըն անվալինէ տա՛րի միւլահաղաթ	162	3½ էն 1½	»
Բրիտիկան Եօճըլըղը	309	6½ էն 3	»
Պէրսիին ի Հազիզաթ	133	4½ էն 1½	»
Բրիտիկին Էսքի Մուսի-գասը	116	2½ էն 1¼	»
Սալահ Չանդարը	146	3½ էն 1¼	»
Բիւշիւք Եսսուրգլար	128	3½ էն 1¼	»
Թիփ Լէվիս վէ Չըրաղը	223	4½ էն 2	»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Ճաֆէր Խան, Մահմուտ Փաշա, Սթամպուլ

Ամէն Երեքշաբթի և Հինգշաբթի կէսօրէ ետքը աղքատ հիւանդներ կը նայուին և կը խնամուին Ճաֆէր Խանի մէջ:

Վիրաբուժական հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — Երեքշաբթի օրեր:

Կիներու հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդութիւններ — Հինգշաբթի օրեր: 8—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԻՇԿԸ

Յօրինէ

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ԷՄՊՐՈՋ

B. A., L. L. D., M. D., Bch. I. A., D. P. H.

Silver Medalist in Medicine, etc., etc.

Անգլերէնէ լսարձանէ

ԱՄԱՌՈՒԷԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ահա դիրք մը — Թերեւս Հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի չափէ բժիշկի դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան միջոցին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը ժամանէ յանկարծաղէպ արկածներու և տկարութիւններու ատեն: Բժիշկ առանց այցեղնի: Բառարանի ձևով, այբուբէնի կարգաւ, կը պարունակէ իր անձուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ախտերուն և հիւանդութիւններուն ցանկը, անոնց ախտանշաններով և տեսակ տեսակ դարմանումներով: Ունի 260 էջ: Կը պարունակէ զեղօրէնք և բժշկականութեան պատկանեալ դործիքներու և այլևայլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ: Ուստի ամէն անհատի կամ ամէն տան համար ընտիր առաջնորդ է և հաւատարիմ խրատառու: Իր արժանիքէն չատ վար գնով կը վաճառուի 8½ դահ.ի միայն, որպէս զի չատեր օգուտ քաղեն:

Կեդրոնատեղի՝ Թարգմանչին սենեակը, Թիւ 16, Ամերիկեան Խան, Ֆինճանճըլար եօզուշու, Կ. պոլիս: Կը գտնուի նաեւ գրավաճառներու քով:

Գուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ դահ. աւելի կը վճարեն իբրեւ փոսթայի ծախք: Մեծաքանակ գնողներու կարեւոր զեղչ: 10—2

Ե. Բրիտ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 9 (Ը. Թ.) ի Բէսթ, Գումգափու: Իւսկիւտար, ժամ 8: Նիւթ՝ Առակ. Ը. 13: